

ÅRSREDOVISNING

2018

Myndigheten för
stöd till trossamfund

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förkortningsförklaring	6
FÖRORD	7
ÅRSREDOVISNING 2018	9
I Inledning	9
Vad är kvalitet när det gäller uppdrag angående trossamfund och religionsfrihet?	10
Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige	11
II Resultatredovisning	12
II:1 Frågor om statsbidrag	12
Bidrag till säkerhetshöjande åtgärder samt vakter lämnas över till Kammarkollegiet	12
II:1:1 Fördelningsprinciper för bidraget	13
Organisationsbidrag	13
Verksamhetsbidrag	13
Teologisk utbildning	13
Andlig vård inom sjukvården	14
Projektbidrag	14
Beställningsbemyndigande för projektbidragen	14
Lokalbidrag	14
Etableringsbidrag	15
Särskilt utbildningsbidrag	15
II:1:2 Bedömning av i vilken utsträckning bidragen uppfyller det mål som ställts upp för statens stöd till trossamfund	16
Organisationsbidrag	16
Verksamhetsbidrag	16
Andliga vården inom sjukvården	16
Bidrag till teologiska högskolorna	17
Projektbidrag	17
Lokalbidrag	17
Etableringsbidrag	18
Särskilt utbildningsbidrag	18
II:1:3 Åtgärder vidtagna för att tillförsäkra att bidraget använts för avsett ändamål	19
Besöksresa till Växjö	19
Organisationsbidrag	20
Årlig statistik	20
Verksamhetsbidrag	20
Projektbidrag	21

Fördjupad redovisning.....	21
II:2 Fortlöpande dialog med de bidragsberättigade trossamfunden om mål och förutsättningar för stödet	22
Rådet för samråd	22
Extra satsning gällande nya dataskyddsförordningen - GDPR.....	22
Samverkansorganen	22
Materialdistribution 2018.....	23
Nytt och uppdaterat material 2018	23
Statistik, ungefärligt antal distribuerade exemplar.....	24
Ungefärlig fördelning av beställare av material 2018	24
II:3 Protokollsförda och regelbundna sammanträden	25
II:4 Trossamfundens roll i krisberedskapssamordning	25
Arbete nationell nivå	26
Arbetsmodeller lokalt.....	26
Arbete regional nivå.....	26
Arbete i händelser och kriser	27
Trossamfunden som krisstödsresurs	27
Trossamfundens förebyggande arbete	27
Trossamfundens egen krisberedskap	27
Trossamfundens arbete med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.....	27
Medverkan i råd, utbildningar och seminarier	28
Deltagande i Nordic Safe Cities, RAN och ODIHR.....	28
II:5 Remissyttranden	29
II:6 Kontakter med andra myndigheter och organisationer	29
Samverkan med civilsamhället	29
Konferenser och representation	30
Muslimska familjedagarna i Kista	30
MR-dagarna i Älvsjö.....	30
Myndigheten för stöd till trossamfund på Almedalen 2018	31
Järvaveckan.....	31
BRÅ:s konferens Råd för framtiden	31
Deltagande i organiserade grupper	32
II:7 Jämställdhets-, mångfalds-, barn- och internationellt perspektiv.....	33
<i>Scriptural Reasoning</i> för kvinnor	34
Studieresa till Makedonien.....	34
Studieresa till Iran	34
Forskningsresa till England.....	35
Moderna beredskapsjobb	35
II:8 Utredningar och publikationer.....	35
Islam i Sverige – de första 1300 åren	35
Myndighetens skriftserie del 8 – om mångfald, tillhörighet och samhörighet i det samtida religiösa Sverige	36
SST:s årsbok 2018.....	36
Publikation tillsammans med FOI om Muslimska brödrskapet	36
II:9 SST:s regeringsuppdrag	36
<i>Värna demokratin</i>	36
Interreligiöst arbete	37
Satsning för kvinnligt ledarskap: Delaktig, starkt och synlig.	38
Valuppdraget.....	38

II:10 Kurser, utbildningar och kompetensutveckling.....	39
Könsfördelning i genomförda studieinsatser år 2018	39
Kompetenshöjande insatser för ledare inom trossamfunden	39
Kompetensutvecklingskurs för ledare inom trossamfunden	40
Föreningsteknik och föreningsjuridik	41
Familjerätt med särskild fokus på vigselrätt	41
Samarbete med FOI	41
Föreläsningar om rörelser inom islam	42
II:11 Fördelning av bidragen.....	43
Fördelning av bidrag för år 2018	43
Fördelning av utbetalda bidrag	44
Beställningsbemyndigande	44
Medel för säkerhetshöjande åtgärder samt vissa vakter.....	45
II:11:1 Organisationsbidrag	46
Av myndigheten <u>beslutad</u> fördelning av organisationsbidrag mellan trossamfunden och per bidragsgrundande person (betjänad)för år 2016-2018)	46
Antal församlingar inom respektive trossamfund som fått organisationsbidrag.....	48
II:11:2 Verksamhetsbidrag	50
II:11:2.1 Teologisk utbildning	50
II:11:2.2 Andlig vård inom sjukvården.....	51
Utbetalade bidrag för andlig vård inom sjukvården.....	51
Tjänster.....	52
Utbildning.....	52
II:11:3 Projektbidrag	53
II:11:3.1 Lokalbidrag	53
Av nämnden/rådet <u>beslutad</u> fördelning av lokalbidrag samt bidrag till	54
anpassning av lokaler för personer med funktionsnedsättning	54
Utbetalning av lokalbidrag.....	55
Utestående åtaganden.....	56
Fördelning av bidrag till säkerhetshöjande åtgärder och vakter	56
II:11:3.2 Etableringsbidrag	57
Beviljade etableringsbidrag.....	57
Utbetalning av etableringsbidrag	58
Utestående åtaganden.....	58
II:11:3.3 Särskilt utbildningsbidrag	59
Fördelning av särskilt utbildningsbidrag.....	59
Utbetalning av särskilt utbildningsbidrag	59
Utestående åtaganden.....	59
II:12 Förvaltningskostnader	60
Kompetensförsörjning.....	60
III Finansiell redovisning.....	62
III:1 RESULTATRÄKNING.....	62
III:2 BALANSRÄKNING	63
III:3 ANSLAGSREDOVISNING	64
III:4 BESTÄLLNINGSBEMYNDIGANDE	65
III:5 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER.....	66
III:6 SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER.....	72
INTYGANDE	73
<i>Bilaga 1</i> Genom Myndigheten för stöd till trossamfund utbetalda statsbidrag år 2018	74

Förkortningsförklaring

Förkortning	Betyder:
EFK	Evangeliska frikyrkan
EFS	Evangeliska Fosterlandsstiftelsen
FIFS	Förenade Islamiska församlingar
IFBS	Islamiska Fatwabyrån i Sverige
IKUS	Islamiska Kulturcenter Unionen
ISR	Islamiska Samarbetsrådet
ISS	Islamiska Shia Samfunden
OÖKER	Ortodoxa och österländska kyrkors ekonomiska råd
SBS	Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd
SIF	Svenska Islamiska församlingar
SMF	Sveriges Muslimska Förbund

Foto: Noel Linus

FÖRORD

I din hand har du Myndigheten för stöd till trossamfunds årsredovisning för 2018. Den visar på bredd, mångfald och spetskunskap i det som myndigheten har till uppgift att arbeta med. Det jag vill lyfta fram i detta förord är inget nytt för myndigheten utan har genom alla år varit vår styrka – samarbete och samverkan. Det nya är möjligen att regeringen betonar allt mer och allt starkare att detta är något som skall prioriteras.

Den 3 maj 2018 överlämnade regeringen en skrivelse till riksdagen *En politik för engagemang – långsiktighet och oberoende för civilsamhället* (Skr. 2017/18:246). I punkt 6.7 slår regeringen fast att ”*Det är angeläget att statliga myndigheter samverkar med det civilsamhällets organisationer i frågor som rör dem*”.

Detta är som sagt något som myndigheten alltid gjort. Det står också i både vår instruktion och vårt regleringsbrev och under senare år har det vuxit än mer på grund av att vi fått fler uppgifter och uppdrag. Vi ser det inte bara som en styrka utan också som en nödvändighet för att fullfölja vårt uppdrag. Det ger oss kunskap, hjälper oss att nå ut och hjälper oss att finnas i sammanhang som vi inte alltid annars skulle finnas i.

Som en till antal medarbetare liten myndighet är det viktigt att hitta både balansen och komplementariteten mellan den kompetens som myndigheten själv har och det som samverkanspartners har. I all samverkan är ju målet att $1 + 1 = 3$, tillsammans kan vi mer.

För 2018 har det betytt att vi även detta år har samverkat både med olika delar av det offentliga och med civilsamhället. Vi har i olika grad samarbetat med upp mot 30 kommuner och regioner när det gäller att skapa interreligiösa samarbeten oftast med fokus på att arbeta för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism eller utbilda anställda kring frågor om religion och religionsfrihet.

Vi samverkar, oftast i vår expertfunktion, med många myndigheter i allt från utredningar till att skapa möten med trossamfunden. Det kan röra de rättsvårdande myndigheterna, MSB, FOI, Skolverket, MUCF, Regeringskansliet, BRÅ, Migrationsverket med flera. Vi ingår också i många myndighetsnätverk. Självklart, som vi alltid gjort, samverkar vi så mycket som möjligt med främst de statsbidragsberättigade trossamfunden men även andra. I våra utbildningar, seminarier och framtagandet av olika publikationer samverkar vi med de tre studieförbund som relaterar till trossamfunden, Demokratiakademin, MR-dagarna och med forskare från olika universitet och högskolor.

Gör detta livet lättare – nej. För i samverkan möts olika självförståelser, målbilder, organisationskulturer och historiskt bagage som det är viktigt och i de flesta fall nödvändigt att samtala om. Gör det livet roligare – absolut. För myndigheten innebär det att dagligen möta både den fantastiska bredd och kompetens som trossamfunden bär på och ständigt utvecklar och det engagemang och kunskap som kollegor i olika myndigheter bär på. Framför allt gör det att vi bättre kan fullfölja vårt uppdrag!

Åke Göransson
Direktör

MYNDIGHETEN FÖR STÖD TILL TROSSAMFUND (SST)

ÅRSREDOVISNING 2018

I Inledning

Nämnden för statligt stöd till trossamfund, SST, fanns mellan budgetåret 1971/72 och 30 juni 2017 – den första tiden under namnet Sveriges frikyrkoråds samarbetsnämnd och därefter Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund – har haft till uppgift att fördela statliga bidrag till vissa trossamfund. I och med förändringen av relationerna mellan staten och Svenska kyrkan fr.o.m. år 2000 ändrades också bidragen och formen för SST:s arbete. Verksamheten regleras i lagen om stöd till trossamfund (SFS 1999:932) och förordningen om statsbidrag till trossamfund (SFS 1999:974), samt förordningen med instruktion för SST (SFS 2007:1192). Den 1 juli 2017 övergick *Nämnden för statligt stöd till trossamfund – SST* från att vara en nämndmyndighet till att bli en enrådig myndighet med namnet *Myndigheten för stöd till trossamfund*. Den nya myndigheten leds av en av regeringen utsedd direktör. Beslut om stöd till trossamfund tas av ett råd bestående av fem ledamöter och tre ersättare, kallat *Rådet för beslut om statsbidrag*.

För den nya myndigheten, från 1 juli 2017, instiftades ytterligare ett råd, *Rådet för samråd*, vilket består av representanter från alla de statsbidragsberättigade trossamfund. Vid *Rådet för samråds* möten kan även andra i Sverige aktiva trossamfund inbjudas av myndighetschefen att närvara. Verksamheten regleras, förutom i lagen om stöd till trossamfund (SFS 1999:932) och förordningen om statsbidrag till trossamfund (SFS 1999:974), av förordning om statsbidrag till trossamfund (SFS 2017:104) samt myndighetens tillämpningsföreskrifter.

Myndighetens verksamhet sammanfattas enligt § 1 i dess instruktion:

Myndigheten för stöd till trossamfund har till uppgift att

1. främja en dialog mellan staten och trossamfunden,
2. bidra med kunskap om trossamfundsfrågor,
3. pröva frågor om statsbidrag enligt lagen (1999:932) om stöd till trossamfund och förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund,
4. föra en fortlöpande dialog med bidragsberättigade trossamfund om förutsättningarna för stödet,
5. ha kontakt med och samverka med andra myndigheter och organisationer i frågor som rör trossamfund, och
6. handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskapssamordningen.

Myndighetens kansli är förlagt till Ekumeniska centret vid Alviks Torg i Bromma. I centret, som har ca 250 arbetsplatser, finns, förutom myndigheten, 11 ekumeniska organisationer där, bland andra, Equmeniakyrkans och Pingsts centrala kanslier.

Myndigheten har under året fördelat statsbidrag i form av organisationsbidrag m.fl. till 66* trossamfund med över 845 000 (2017) bidragsgrundande personer, inklusive de danska-, norska- och isländska kyrkorna. Av totalt nästan 2.500 församlingar har ca 900 fått del av organisationsbidrag. Ytterligare 66 församlingar tog under året emot etableringsbidrag för nystartad församling.

* Trossamfundet Bibeltrogna vänner – ELM, är enligt förordningen fortfarande ett statsbidragsberättigat trossamfund, men pga att antalet betjänade ligger under gränsen av 3 000 utgår sedan några år inget organisationsbidrag.

Vad är kvalitet när det gäller uppdrag angående trossamfund och religionsfrihet?

Ett av måtten för kvalitetssäkring som regeringen efterfrågar är just kvalitet i myndighetens arbetsutförande. Hur mäter man kvalitet när man har att göra med trossamfund? Myndigheten har under det gångna året haft som målsättning att ur olika perspektiv se hur omvärlden ser myndighetens arbete, men även hur myndigheten uppfattar att omvärlden ser dess arbete. Tre kriterier har fastställts:

- Kvalité är *måluppfyllelse*.
- Kvalité är *på vilket sätt man möter avnämarnas behov och deras nöjdhet*.
- Kvalité är *vetenskaplig kvalité och objektivitet i det som publiceras*.

Den här årsredovisningen redovisar den *måluppfyllelse* som myndigheten uppskattar utifrån, och i relation till, regeringens vision och önskemål för målområdet.

Kvalitén gällande *avnämarnas behov och nöjdhet* uppskattas på olika sätt, t.ex. genom enkäter och frågor efter utbildningar och i den pågående, kontinuerliga, dialogen mellan myndigheten, trossamfundens centrala administrationer och deras församlingar. Ett starkt tecken på nöjdhet och uppfyllelse av deras behov visade också de två stora enkätundersökningar som professor Ulf Bjereld lät göra som del av utredningen *Översyn av statens stöd till trossamfund* (Dir. 2016:62) vilken beslutades den 30 juni 2016.

Vad gäller *vetenskaplig kvalitet, objektivitet* och hur den akademiska värderingen på myndighetens arbete har professor Göran Larsson, vid Göteborgs universitet, formulerat utifrån de aspekter han ser och värderar i myndighetens arbete. Göran Larsson skriver:

I sin roll som expertmyndighet har SST ett brett och svårt uppdrag. Genom att initiera och tillgängliggöra forskningsrapporter om olika religiösa traditioner och uttryck i dagens Sverige har dock SST lyckats att knyta till sig och engagera ett stort antal forskare från ett flertal lärosäten. Dessa arbeten har genomgått en empirisk ansats och genom att inkludera tidigare forskning, statistiska data, mediareportage och samtal med trossamfund har rapporterna bidragit till att lyfta forskningen samt den allmänna kunskapen om religion i Sverige. Genom detta arbete har SST skapat en plattform för att stärka en kunskapsbaserad forskning om religion och religiösa traditioner i Sverige. Rapporterna har haft goda möjligheter att nå ut till trosutövare, men också till andra myndigheter, skolor och beslutsfattare. Flera av de skrifter som har publicerats sedan 2015 har fått en god spridning och de tryckta upplagorna har ofta fått tryckas upp i flera utgåvor. Utöver de fysiska exemplaren har skrifterna också gjorts tillgängliga som pdf-utgåvor som kan laddas ner utan någon kostnad. Några av skrifterna har också använts som kurslitteratur på högskolor och universitet på kursmoment om religion i Sverige.

SST arrangerar även ett stort antal seminarier och föreläsningar (bland annat under politikerveckan på Almedalen, men också i samband med bland annat MR-dagarna). Dessa event har engagerat forskare, trossamfundsledare, politiker och journalister inom ett stort antal ämnen av relevans för det svenska samtalet om religion. Förutom att skapa mötespunkter har dessa seminarier också gett utrymme för en kritisk diskussion om religion och statens relation till trossamfunden samt religionens plats i samhället.

Rapporterna, seminarierna och mötena mellan trosutövare, myndigheter och forskare bidrar alla till en kritisk och öppen diskussion där olika synsätt kan brytas mot varandra på ett konstruktivt sätt och där samtalen bygger på kunskap.

Myndigheten anser därmed att utifrån de kriterier som fastställts har myndigheten funnit goda belegg för att kvalitetssäkra ett av Sveriges i nutid viktigaste områden i relation till allas lika värde och den i Sverige rådande religionsfriheten.

Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige

Den 13 mars 2018 överlämnades en utredning angående hur det statliga stödet till trossamfund kan komma att se ut i framtiden. Utredningen leddes av professor Ulf Bjereld. Huvudsekreterare var Daniel Lindvall och till deras förfogande fanns en expertgrupp samt en parlamentariskt tillsatt grupp. Förutom att analysera de för- och nackdelar som finns i det fördelningssystem som tillämpas i dag har ett antal kriterier varit under granskning. En av dessa, för vilken utredningen lägger ett nytt förslag, är principen att ett trossamfund måste omfatta minst 3 000 medlemmar för att kunna komma på tal för att bli statsbidragsberättigat. Med tanke på hur trossamfundssverige ser ut, med många nyetablerade trossamfund, föreslås den siffran minskas till minst 1 000 medlemmar. Ett av de svåraste uppdragen för utredningen var att föreslå ett nytt demokratikriterium. Detta kriterium skulle vara förtydligande och förenklande från det kriterium som i dag tillämpas. Ett av de andra förslagen som läggs fram är att så kallade samarbetsorgan, där olika trossamfund, både stora och små, kan ingå, inte längre ska finnas kvar utan att vart och ett av trossamfunden ska prövas vart för sig vad gäller rätten till statsbidrag.

Utredningsförslaget har gått på remiss till 142 remissinstanser, däribland Svenska kyrkan och, självklart, alla de nuvarande statsbidragsberättigade trossamfunden. Utöver dessa kan vem som helst eller vilket organ som helst självmant inkomma med yttranden. 72 stycken remissvar inkom till regeringen. I september 2018 var det val i Sverige. Bland annat på grund av att det har dragit ut på tiden innan en regering tillsattes har utredningen inte ännu kommit i mål.

II Resultatredovisning

II:1 Frågor om statsbidrag

I SFS 1999:932 står:

§2 Stödet skall bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

§3 Statsbidrag får lämnas endast till ett trossamfund som bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på, är stabilt och har egen livskraft.

Från 1 juli 2017 prövas frågor gällande statsbidragets administration av myndighetens direktör. Beslut om fördelning av bidrag tas av *Rådet för statsbidrag till trossamfund* utifrån lagen om trossamfund, SFS 1998:1593, lagen om stöd till trossamfund, SFS 1999:932, förordning om statsbidrag till trossamfund, SFS 2017:104 och myndighetens tillämpningsföreskrifter för bidragen.

Regeringen beslutar om vilka trossamfund som kan få stöd och förtecknar dem i förordningen om statsbidrag. Myndigheten fördelar organisationsbidrag, verksamhetsbidrag samt projektbidrag enligt förordningen. Regeringen anger i propositionen Staten och trossamfunden – Stöd, medverkan inom totalförsvaret, m.m. (prop 1998/99:124) att en betydande del av statsbidraget skall kunna lämnas till trossamfunden som *organisationsbidrag* där staten inte skall påverka trossamfundens egna prioriteringar. Den huvudsakliga statliga styrningen för denna bidragstyp sker vid valet av trossamfund. Det finns emellertid verksamheter som trossamfund bedriver där staten vill sätta in särskilda stödåtgärder. Här kan staten ge *verksamhetsbidrag* och när staten står för en betydande del av finansieringen finns det större skäl för staten att styra. Verksamhetsbidrag ges idag till andlig vård inom sjukvården och till teologisk utbildning som anordnas av fyra uppräknade utbildningsinstitutioner. *Projektbidragen* omfattar lokalbidrag, etableringsbidrag och bidrag till utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige.

Bidrag till säkerhetshöjande åtgärder samt vakter lämnas över till Kammarkollegiet

Under åren 2015 till och med 2017 inkluderas även bidrag till säkerhetshöjande åtgärder inom lokalbidraget. Våren 2016 tillkom möjligheten att inom säkerhetsåtgärder för fastighet söka visst bidrag för utbildade vakter för speciella tillfällen. Regeringen beslutade att från och med år 2018 bredda gruppen av mottagare för bidrag till säkerhetshöjande åtgärder samt visst bidrag för vakter så att även andra utsatta grupper inom civilsamhället har möjlighet att söka, och att bidraget därmed inte längre bara kan fördelas till trossamfund som mottar statsbidrag. Bidraget skulle från januari 2018 administreras av annan myndighet men av olika orsaker kom inte en sådan verksamhet igång. Myndigheten har dock, efter dialog med departementet, administrerat och utlyst bidraget under år 2018. Den 1 oktober 2018 övertog Kammarkollegiet den fortsatta administrationen gällande nya bidrag för den bredare mottagarkategorin. Myndigheten för stöd till trossamfund fortsätter enligt SFS 2018:1534, Förordning om ändring i förordningen (1999:74) om statsbidrag till trossamfund, utfärdad 30 augusti 2018, att administrera alla ansökningar som beslutats innan förordningsändringen enligt lydelsen: ”Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar om statsbidrag som lämnats in före ikraftträdandet. Handläggningen av dessa ansökningar ska slutföras av Myndigheten för stöd till trossamfund.” Myndigheten kommer under år 2019 slutadministrera de bidrag till säkerhetshöjande åtgärder som under tidigare år beslutats av SST.

Denna uppgift kommer Myndigheten för stöd till trossamfund då ha administrerat utan att bidraget ingår i myndighetens budget och ej heller genererar ett utökat förvaltningsanslag i två år.

II:1:1 Fördelningsprinciper för bidraget

I regleringsbrev utfärdat 2017-12-13 Ku2017/02582/LS(delvis) angavs för året inte lägsta belopp för verksamhets- och projektbidrag. Medlen har fördelats per bidragstyp efter beslut fattat av myndighetschefen och de individuella besluten per bidrag av Rådet för statsbidrag till trossamfund. Den allra största delen av bidraget fördelas som organisationsbidrag. Anledningen är att kunna fullfölja verksamheter och projekt på samma nivå som tidigare. Det växande antalet regelbundna deltagare som registreras i myndighetens statistik har under de senaste åren stadigt ökat. Regelverket för bidragen finns i myndighetens tillämpningsföreskrifter.

Organisationsbidrag

Organisationsbidraget fördelas som grundbidrag och rörligt bidrag. Enligt myndighetens tillämpningsföreskrifter skall grundbidraget till respektive trossamfund utgöra 70% av föregående års bidrag. Det rörliga bidraget beräknas sedan efter antalet bidragsgrundande personer – betjänade i trossamfundet, vilket innebär medlemmar och registrerade regelbundna deltagare. Fördelningen av det rörliga bidraget har gjorts enligt den statistik över betjänade för 2016 som fastställdes av myndigheten i november 2017, vilken ligger till grund för bidragsfördelningen för år 2018.

Trossamfunden tillämpar olika principer vid fördelningen av organisationsbidraget. Inom vissa av trossamfunden får samtliga församlingar bidrag. Inom andra gör trossamfundet en prövning av bidragsansökan. I tabeller under del II:1:1 redovisas dels antalet församlingar som fått organisationsbidrag, dels antalet församlingar inom trossamfundet. De nordiska kyrkorna (danska, norska och isländska) får fr.o.m. år 2000 också bidrag genom myndigheten.

Under ett antal år genomfördes ett projekt kallat Projekt kvalitetssäkring. Under dessa år arbetade alla trossamfund med att bygga upp och säkra sin inhämtning samt registrering av medlemmar så väl som regelbundna deltagare. Fördelningen av organisationsbidraget för år 2018 byggde därför på dessa nya sammanställningar och alla trossamfunds inrapporterade och godkända antal betjänade (medlemmar tillsammans med registrerade regelbundna deltagare) fördelades exakt lika mycket i bidrag per person. Samtliga trossamfund, inklusive de nordiska kyrkorna, inkommer med statistik och bidraget fördelas på samma sätt och utifrån samma regler, också för dessa trossamfund.

Verksamhetsbidrag

Verksamhetsbidrag får lämnas för teologisk utbildning och för andlig vård inom sjukvården.

Teologisk utbildning

Bidraget för teologisk utbildning fördelas enligt schablon med ett fastställt belopp per utbildningsinstitution. De delar av utbildningen som erhåller statsbidrag som högskola eller folkhögskola ligger ej till grund för fördelningen av bidraget från myndigheten. Under år 2017 besöktes samtliga skolor av direktören samt handläggaren för statsbidragsfrågor. Den schablon som på försök tillämpats under åren 2015-2017 diskuterades och utvärderades både utifrån myndighetens och från skolornas

tänkas att det uppdämda behovet som blev ett resultat av att inga nya ansökningstillfällen för dessa bidrag kunde ges under föregående år var en av orsakerna att det inkom över ett hundra ansökningar för lokalbidrag, inberäknat även bidrag till säkerhetshöjande åtgärder vilket kunde sökas under år 2016.

Från år 2015 tillkom en tredje typ av lokalbidrag, nämligen möjligheten att äska medel för säkerhetshöjande åtgärder. Under år 2017 tog regeringen det glädjande beslutet att utöka kretsen av organisationer som skulle ha möjlighet att söka bidrag för säkerhetshöjande åtgärder och vissa vakter. Förutom församlingar tillhörande statsbidragsberättigade trossamfund skulle nu andra trossamfund och föreningar inom civilsamhället, som t.ex. föreningar rörande HBTQ-frågor, kunna söka detta bidrag. Som nämnt under II:1 ovan flyttades från år 2018 medlen för denna del av lokalbidraget över till annan myndighet, men har under året disponerats av SST.

Ett problem under tidigare år har varit disponeringen av beviljade lokalbidrag från år till år. Bidrag har, till och med år 2016, betalas ut först när minst 80% av det beviljade beloppet redovisas som förbrukat. Det var, å andra sidan, inte heller rimligt att betala ut bidragsmedel innan byggnationen eller upprustningen har kommit igång. Enligt bidragets regler har en församling rätt att disponera bidraget i upp till två år (medel till säkerhetshöjande åtgärder endast ett år) efter nämndens beslut. Denna konstruktion gör att det medel som nämnden beviljat ett visst år ibland inte rekvideras förrän ett eller två budgetår senare. Att korta ner tiden för projekten har heller inte kunnat anses rimligt med tanke på att medlen skulle bekosta strukturella förändringar som tar tid att genomföras. Endast tre procent av tidigare års anslag har varit möjligt att spara över budgetårsgränsen. Teoretiskt sett betyder det att de medel som nämnden beviljat för året, men ännu inte kunnat betala ut eftersom byggnationen inte är tillräckligt klar, har i princip tagits tillbaka. Detta kan numera regleras utifrån det beställningsbemyndigande som beviljas enligt regleringsbrev.

I årsredovisningen redovisas dels de belopp myndigheten beviljat för året samt, i annan tabell, redovisas de medel som betalats ut. Summorna i den andra tabellen består alltså i princip av medel som kan vara beviljade så tidigt som två år tidigare.

Etableringsbidrag

Etableringsbidrag får beviljas högst tre gånger till trossamfund och församling som huvudsakligen betjänar till landet invandrade trosbekännare för att bygga upp en central eller lokal verksamhet. Med hänvisning till ovan gällande beställningsbemyndigande i regeringsbeslutet kan även denna bidragstyp numera regleras enligt denna fördelningsmodell.

Särskilt utbildningsbidrag

Särskilt utbildningsbidrag får lämnas för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige.

Vägledande för bidragets storlek är principerna för fördelning av verksamhetsbidrag till de teologiska institutionerna. Myndigheten kan också anordna kurser för funktionärer inom de trossamfund som kan få del av det särskilda utbildningsbidraget. Med hänvisning till ovan gällande beställningsbemyndigande i regeringsbeslutet kan detta numera regleras även för detta bidrag.

II:1:2 Bedömning av i vilken utsträckning bidragen uppfyller det mål som ställts upp för statens stöd till trossamfund

I samband med relationsändringen mellan staten och Svenska kyrkan vid sekelskiftet gjordes omfattande arbeten kring mål och förutsättningar för stöd till trossamfund. Grundläggande för stödet är att det skall bidra till att ge förutsättningar för en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet. En utredning gällande översyn av statens stöd till trossamfund (direktiv 2016:62) påbörjades under år 2016. Utredningen överlämnades under mars 2018. SST:s handläggare för statsbidragsfrågor var under utredningstiden ledamot av expertgruppen.

Organisationsbidrag

Regeringen konstaterar att organisationsbidraget inte passar för resultatstyrning vilket gör att en bedömning av organisationsbidraget bör göras i särskild ordning. Framst sker detta genom regeringens beslut om till vilka trossamfund som bidrag får lämnas. Antalet trossamfund som ansöker om, samt beviljas, rätten till statsbidrag ökar. Under år 2017 tillkom Georgiska ortodoxa kyrkan som del av samverkansorganet OÖKER. Trossamfundet fick under år 2018 ekonomiskt stöd som del av etableringsbidraget eftersom trossamfundet är under uppbyggnad.

Fler trossamfund har under året närmast sig myndigheten med frågor om möjligheten att söka statsbidrag. Att fler trossamfund, speciellt nyetablerade trossamfund, ofta med hög procent betjänade med invandrarbakgrund, söker information om möjligheten till statsbidrag är glädjande. Detta kan även tolkas som att starkare rötter, vad gäller dess tro och religion, har etablerats i landet. Men konsekvensen av detta gör också att inte bara organisationsbidraget, utan alla bidrag som finns att tillgå för de statsbidragsberättigade trossamfund, får fler ansökningar och delarna per betjänad blir procentuellt lägre. I år 2018:s fördelning av statsbidraget förstärktes för året organisationsbidraget med 1 miljon kronor från det anslagssparande myndigheten hade möjlighet att nyttja. Om så inte gjorts hade anslaget per betjänat sjunkit under en nivå som knappast skulle kunna vara hållbar utifrån det stöd organisationsbidraget är menat att ge trossamfund vad gäller t.ex. omkostnader för eventuell personal, lokaler mm.

Verksamhetsbidrag

Andliga vården inom sjukvården

I myndighetens förordning anges att bidrag till trossamfund lämnas till andlig vård inom sjukvården, som en av bidragsformerna inom verksamhetsbidraget. Bidraget till den andliga vården i sjukvården kan relateras till Hälso- och sjukvårdslagen som uttrycker: ”Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet...” (2017:30 kap. 3 §1). Den principen av likabehandling inom sjukvården innebär att landsting/regioner betonar att en god vård ska utgå från individens hela situation, vilket bland annat innebär hänsynstagande till individens existentiella och andliga behov. Insatserna från trossamfund inom sjukvården utgör därmed ett viktigt komplement till vårdpersonalens arbete. De insatserna möjliggörs främst genom trossamfundens särskilda tjänster för andlig vård inom sjukvården, som inte ska ses som medlemsvård men som riktar sig till var och en som frågar efter stöd från trossamfundens representanter på sjukhusen. De statliga bidragen som förmedlas genom myndigheten är helt avgörande för att de bidragsberättigade trossamfund ska kunna tillsätta tjänsterna för andlig vård inom sjukvården. Sedan över 15 år tillbaka har ett medvetet arbete pågått för en ökad bredd av trossamfund med tjänster inom andlig vård i sjukvården. Det innebär att idag finns de ortodoxa/orientalska kyrkorna, de muslimska församlingarna/riksorganisationerna och olika buddhistiska trosriktningar representerade vid landets sjukhus vid sidan av de frikyrkliga trossamfund och den Romersk katolska kyrkan som arbetat under längre tid tillsammans med Svenska kyrkan inom andlig vård i sjukvården. Den breddningen

av trossamfund, liksom hänsynstagande till sjukvårdens princip om likabehandlande, utgör också en tydlig förankring till frågan om religionsfrihet som den uttrycks i regeringsformen och som innebär: ”frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion.” (Regeringsformen 2:1, 5 stycket).

Bidrag till teologiska högskolorna

Enligt myndighetens förordning ska bidrag till teologiska högskolor fördelas. Sedan några år tillbaka görs detta via en schablon över antalet utbildningsplatser. Fyra högskolor bedriver numera bidragsberättigade delar av sin utbildning. Fördelningen via schablon har utvärderats en gång, under år 2017 och upplevs som tillämplig och rättfördelad av de berörda teologiska institutionerna. Bidraget planeras därför att för ytterligare två år, till och med år 2020, fördelas enligt denna schablon. Fördelningen redovisas under sektion II:11:2:1.

Projektbidrag

Lokalbidrag

Lokalbidraget har under året bestått av fyra olika deltyper där nr 3 och nr 4 enligt nedan inte har ingått i myndighetens budget:

1. Lokalbidrag för byggnation, genomgripande upprustning eller förvärv av fastighet,
2. Lokalbidrag för anpassning av lokaler för personer med funktionsnedsättning,
3. Bidrag till säkerhetshöjande åtgärder för fastighet och
4. Begränsat bidrag till säkerhetspersonal.

1 och 2: Lokalbidrag för byggnation, genomgripande upprustning eller förvärv av fastighet, samt lokalbidrag för anpassning av lokaler för personer med funktionsnedsättning utlystes under år 2018. Det råder ingen tveksamhet om att alla trossamfund och väldigt många av deras församlingar är beroende av stöd i sina mål om att få en egen och väl fungerande lokal för sina församlingar och för all den sociala verksamhet de utför. Den starkt begränsade mängd av statsbidraget som kan anslås till detta är dock alldeles för liten för att räcka till alla. Myndigheten har under år 2018, inför år 2019, fått lov att starkt begränsa vilka typer av byggnationsbidrag som ska prioriteras och dels begränsat den nivå projektkostnaden för ett projekt som ansöker kan uppgå till. Detta är för att myndigheten under år 2018 har mottagit lokalbidragsansökningar gällande nybyggnation, genomgripande upprustning samt köp av fastighet till en summa av nästan 151 miljoner kronor. Vad gäller bidrag för anpassning av lokaler för personer med funktionsnedsättning uppgick projektkostnaderna till nästan 7,4 miljoner kronor, sammanlagt 158,3 miljoner kronor. Den sammanlagda bidragssumman, innan omförelse och nyttjande av anslagssparande var 12 miljoner kronor.

Myndigheten ställde sig då frågan om syftet med detta bidrag samt på vilket sätt bidraget utgör mest nytta. Att vissa församlingar ämnar bygga fastigheter i beloppsstorleken 25-30 miljoner kronor är självklart glädjande. Samtidigt måste myndigheten då ställa frågan om vilken nytta ett symboliskt belopp, kanske på endast 1/100 av totalkostnaden, skulle utgöra? Likaså, om denna, för ett sådant projekt symboliska summa beviljas dem, kommer detta, med tanke på det relativt låga belopp som bidraget utgör av statsbidraget, göras på bekostnad av en något mindre bemedlad församling som behöver sitt bidrag för att kunna göra en upprustning för att ha funktionella lokaler för sina medlemmar, speciellt de med särskilda behov?

3: Bidrag till säkerhetshöjande åtgärder utlystes under året och administrerades enligt den förordningsändring som redogörs för på andra ställen i denna årsredovisning, bl.a. II:2. Ärendena är belagda med sekretess. De flesta ansökningarna inkom från muslimska, judiska eller ortodoxa och österländska kristna församlingar. Spridningen av ansökningar är relativt jämn över landet.

De problem gällande fördröjningar av att kunna administrera dessa bidrag pga tex Länsstyrelsernas varierande sätt över landet vad gällde tillstånd för kamerabevakning har dock under året förändrats. Detta genom att Länsstyrelserna inte längre administrerar dessa ansökningar utan som del av den nya dataskyddslagen, och där i katedralen, övertog Datainspektionen frågor rörande detta. Den skrivning som nu gäller är klarare och främjar möjligheten för religiösa lokaler att få använda kameror som del av sina säkerhetshöjande åtgärder.

Myndigheten har också erbjudit utbildningar i säkerhetshöjande åtgärder på nationell-, regional- och lokal nivå. Detta har gett en fördjupning i åtagandet av förstärkningen för trossamfunden i syftet med bidraget.

4. Under året fanns möjlighet att ansöka om medel för begränsat bidrag till säkerhetspersonal. Även denna deltyp av lokalbidrag har under året administrerat utifrån förordningsändringen nämnd ovan. Ärendena är belagda med sekretess. Ansökningarna behandlades av myndighetens direktör. Bland de som beviljats har bidraget varit till stor hjälp gällande församlingarnas upplevda trygghet.

Etableringsbidrag

Etableringsbidrag får ges under högst tre år till en församling inom ett trossamfund som huvudsakligen betjänar till landet invandrade trosbekännare, för att bygga upp en central eller lokal verksamhet. Flertalet av de församlingar som får del av etableringsbidrag mellan 1 och 3 år kan sedan via trossamfundet centralt ansöka om att få del av dess organisationsbidrag.

Särskilt utbildningsbidrag

Särskilt utbildningsbidrag får lämnas för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige. Vissa av myndighetens anordnade kurser med denna målsättning ryms också inom bidraget. Bidraget är av vikt för ett antal av de nyetablerade trossamfunden och söks till största delen också av dem. Under året beviljades bidrag för studerande från muslimska och ortodoxa kristna trossamfund bidrag.

II:1:3 Åtgärder vidtagna för att tillförsäkra att bidraget använts för avsett ändamål

Myndigheten kan kontrollera att bidrag använts till avsett ändamål enligt förordningen om statsbidrag till trossamfund, SFS 1999:974, 19 - 20 § och tillämpningsföreskrifterna för statsbidrag till trossamfund. Besluten om statsbidragets fördelning togs för året 2018 av myndighetschefen. Beslut om bidrag togs av Rådet för beslut om stöd till trossamfund. Rådet har under året sammanträtt nio gånger. De flesta av rådssammanträdena genomfördes som telefonsammanträden. Den största orsaken till varför antalet rådsmöten under 2018 var fler än tidigare år var regeringens vilja att snarast meddela beslut i ansökningar om stöd till säkerhetshöjande åtgärder i avvaktan på att annan myndighet skulle överta denna administration.

Besöksresa till Växjö

Som del av det fördjupade samarbetet och kontakten med trossamfunden på lokal nivå är det myndighetens ambition att varje år besöka ett geografiskt område av Sverige och där kunna besöka många av både de trossamfund som finns representerade bland de statsbidragsberättigade trossamfunden. Sådana besök ger också en möjlighet att få en samlad bild av hela det politiska området gällande tro och religion på platsen. Under tre dagar i början av oktober besökte myndighetschefen, handläggaren för statsbidrag samt handläggaren för krisberedskapsfrågor Växjö. Besöket inleddes med ett möte med den nyutnämnda domprosten i Svenska kyrkan, Christopher Meakin, som tillsammans med sina medarbetare berättade om det samarbeten som pågår i Växjö med omnejd, i vilka trossamfunden spelar en viktig roll. Ett mycket uppskattat inslag var inbjudan från landshövding Ingrid Burman att samtala och höra om bl.a. hennes tankar kring trossamfundens betydelse i området. I mötet deltog också Max Hector, beredskapsdirektör för Länsstyrelsen i Kronobergs län. Under den första dagen besöktes också den islamiska församlingen inom Sveriges Islamiska förbund (SIF).

Under dag två besöktes Romersk Katolska kyrkan, Equmeniakyrkan, Bosniakiska församlingen (del av BIS), EFS i Sydsverige, Växjö Islamiska förbund (del av FIFS) och Ulriksbergskyrkan som är en lokal församling inom EFS. Alla församlingarna jobbade på olika sätt för att främja ett gott samhälle och en god närvaro av trossamfunden. Vad man fann en avsaknad av var ett djupare engagemang av kommunen att ta tillvara alla dessa krafter och resurser som finns redo att tas i bruk också som en samlad resurs.

Sista dagen i Växjö inleddes med ett besök till den andliga vården inom sjukvården som får del av det verksamhetsbidrag som fördelas genom myndigheten. Sjukhuskyrkan på Centrallasarettet har en mycket väl utvecklad verksamhet och ett gott samarbete med andra trossamfund i Växjö. Speciellt för detta sjukhus är att andliga vården också har ett samarbete med psykvården. Det näst sista besöket förlades till Polisen i Växjö. Myndighetens personal fick träffa ett antal poliser som på olika sätt leder och utvecklar samarbete mellan grupper samt ger stöd i olika konfliktsituationer och hatbrottsincidenter. Detta arbete är ytterligare en byggsten i att skapa ett tryggt samhälle där alla kan få uppleva både de rättigheter, men också de skyldigheter, religionsfriheten innebär för alla som bor där. Det sista besöket gjordes till moskén i Araby samt den muslimska skola som bedrivs där. Skolan

har mycket hög standard både vad gäller fastighet, curriculum och personal. Varandes fredag eftermiddag pågick olika typer av friare aktiviteter på skolan. I ett rum fanns trosundervisning och i de två grannsalarna fanns möjlighet att spela spel eller titta på en tecknad Disneyfilm. Araby moské har varit i medias blickfång allt sedan man ansökte om möjligheten till böneutrop från sin moské på fredagar. Myndighetens personal närvarade vid böneutropet och spelade in detta korta utrop samt mätte ljudnivån med decibelmätare. De få minuter det korta utropet pågår, en gång per vecka, i relation till den upplevelse som dessa muslimer erfar av att leva i ett land där religionsfriheten inte bara är en teoretisk möjlighet i lagstiftningen, utan går att samordna för trevnad av så många som möjligt, är ett nöje att få se. Det är också ett bevis för att olika religiösa attribut kan samleva när det tillåts göra så.

Organisationsbidrag

Enligt kriterierna för rätten till att bli ett statsbidragsberättigat trossamfund ingår att ha en stark och väl utvecklad administration. Att låta fördela organisationsbidraget på samma sätt för alla berättigade trossamfund är ett led i den processen. Myndigheten kontrollerar trossamfundets fördelning av bidraget inför beslut om att fastställa bidragsfördelningen. Myndigheten kontrollerar, utöver de uppgifter som ligger till grund för bidragsansökan, mera ingående t.ex. vid besök i församlingar hur trossamfunden jobbar med frågor kring organisationsbidrag.

Årlig statistik

Under åren 2012 – 2015 har de statsbidragsberättigade trossamfunden och riksorganisationerna genomfört ett arbete med att se över och uppdatera sina medlemsregister i enlighet med SST:s anvisningar. Detta utifrån ett påpekande från Riksrevisionen år 2011. En dialog mellan SST och Riksrevisionen kring detta påbörjades dock redan år 2008. Från år 2017 redovisade därför alla trossamfund, inklusive de nordiska kyrkorna, statistik insamlad enligt SST:s regler. Statistiken ligger till grund för fördelningen av organisationsbidraget för år 2018.

Eftersom religionsfriheten i Sverige inte tillåter registrering av trostillhörighet, samtidigt som att till myndighet inkomna handling är allmän, bör trossamfunden inte skicka in medlemslistor eller registerkopior. För att kvalitetssäkra det material som tagits fram under år 2017 genomförde därför två personer från SST:s kansli besök hos fem olika trossamfund samt ytterligare avstämning hos tre. Vid dessa besök begärde kansliets personal att få ta del av de sammanställningar av medlemsregister samt register över personer som räknats som att ha regelbundet deltagit i hos trossamfundet organiserad verksamhet. Registren fanns att tillgå i t.ex. dopböcker, digitala dataregister och kyrkböcker. Hos några av trossamfunden begärde myndigheten att vissa siffror skulle kontrollräknas, vilket gjordes. Den statistik över år 2017 som sammanställdes år 2018 ger därför en väl granskad bild över tillhörighet i de olika trossamfunden.

Verksamhetsbidrag

Kontrollen av att bidraget används för avsett ändamål sker främst vid rapporteringen av hur bidraget använts och i samband med fördelningen av bidraget för kommande år.

För bidraget till teologiska högskolor genomfördes under år 2018 ett besök för utvärdering och uppföljning av schablonfördelningsmodellen som har tillämpats åren 2015-2017. Detta redovisas ytterligare under sektion II:1:1.

Ansökan om bidrag för tjänster inom andlig vård i sjukvården ska ha inkommit till myndigheten senast den 30 september varje år för budgetåret som påbörjas i januari nästkommande år. För ansökan används fastställd blankett som förutom budget för kommande år även innefattar en ekonomisk redogörelse i form av senaste bokslut avseende kostnaderna för tjänsten/tjänsterna. Ansökan

om bidrag innefattar således också en kontrollpunkt. För varje tjänst begärs en verksamhetsberättelse in årligen, vilket utgör ytterligare en kontroll av att bidragen används för avsett ändamål. Förutom dessa åtgärder genomförs lokala besök varje år på sjukhus där tjänsteinnehavare är stationerade. När så är möjligt innefattar dessa besök inte bara kontakt med tjänsteinnehavarna, men även med de personer inom sjukhusens organisation som den andliga vården i sjukvården relaterar till. Regelbunden kontakt upprätthålls även med arbetsgivarna för tjänsterna och varje år genomförs lokala träffar med dem av handläggare från myndigheten. Lokala besök har under året bland annat genomförts i Malmö och Lund (medarbetare på Skånes Universitetssjukhus och lokala arbetsgivare), Länssjukhuset Ryhov i Jönköping (kontakt med medarbetare, lokala arbetsgivare och ansvarig inom Region Jönköping län) samt i form av en regional träff för arbetsgivare för frikyrkans tjänster på sjukhusen i Götalandsområdet.

Projektbidrag

Kontrollen av att projektbidragen använts för avsett ändamål sker främst vid rapporteringen av projekten. Bidragen kan även kontrolleras vid kansliets besök i församlingar, likt de som gjorts i Växjö enligt redogörelsen ovan.

Lokalbidraget är preliminärt tills en slutredovisning godkänts. Innan myndigheten påbörjar arbetet med att granska ansökningarna skickas kopior av ansökningarna för att godkännas av den centralorganisation som de olika respektive ansökande församlingarna är del av. Ansökningarna granskas sedan av handläggare, och i vissa fall i samråd med byggnadsexpert granskas insända bilagor såsom planritningar och arbetsplaner för de byggnationer eller anpassningar, för vilka bidrag söks. Begäran om komplettering skickas till ansökande om t.ex. bilagor såsom bygglov eller behövliga tillstånd inte bifogats. Material analyseras också vid behov i samråd med t.ex. berörda kommuner eller Boverket.

De olika bidrag som innefattas under lokalbidraget redovisas numera i vanligtvis delade rekvisitionstillfällen och slutredovisningstillfälle. Vid beviljat bidrag får mottagaren nu, förutom beslutet, fem blanketter: avtal om projektstart, avtal om rekvisitionstid, rekvisition av bidrag (del 1), rekvisition av bidrag (del 2) samt slutredovisning. Istället för att stressa församlingarnas redovisningstid till de tidigare två åren, beslutas nu vid tidpunkten för beslut om bidrag när i tiden de två rekvisitioner ska göras. Detta baseras på ett antal faktorer, däribland den längd t.ex. ett byggnadsprojekt som ska genomföra beräknas ta samt hur betalningsbemyndigandet för myndigheten ska uppfyllas. Sedan får församlingen ett år att slutredovisa sina projekt. Detta gör att i det parallella system, till det Statens Service Center använder, STIPS, numera gör en skillnad på redovisade slutrekvirerade och redovisade slutredovisade bidrag. Detta gör det möjligt för myndigheten att utan problem uppfylla de krav av säkerhetsställande som åligger myndigheten.

Fördjupad redovisning

Under år 2018 genomfördes en fördjupad redovisning gällande alla lokalbidrag som slutredovisades under andra kvartalet, 1 juli till och med 30 september 2018. För dessa redovisningar begärdes full dokumentation, inklusive faktura kopior, kvitton m.m. in till myndigheter.

Etableringsbidrag och *särskilt utbildningsbidrag* utbetalas först sedan redovisade kostnader för projektet godkänts.

II:2 Fortlöpande dialog med de bidragsberättigade trossamfunden om mål och förutsättningar för stödet

Enligt den nya förordningen med instruktion för Myndigheten för stöd till trossamfund (SFS 2017:104) som trädde i kraft från 1 juli 2017, framgår det att myndigheten ska ha ett *Råd för samråd*. Till deras sammanträden kan myndighetschefen även bjuda in andra trossamfund som inte är statsbidragsberättigade.

Rådet för samråd

Rådet för samråd har samlats två gånger under året. Den 26 april i Uppsala hölls mötet i Svenska kyrkans lokaler, Kyrkans Hus, där ärkebiskop Antje Jackelén hälsade välkommen. Efter ett introduktionsprogram om myndighetens regeringsuppdrag, speciellt *Tro på din röst* samt *Mentorskapsprogrammet för kvinnliga ledare*, fokuserades informationen på kunskap kring den nya dataskyddsförordningen - GDPR. Svenska kyrkan berättade om hur de byggt upp sitt arbete kring detta samt berättade mer om Svenska kyrkan som trossamfund. Dagen avslutades med en visning av Uppsala domkyrka.

Den 20 november sammanträdde Rådet för samråd en andra gång. Denna gång genomfördes rådet på Norra Latin, Stockholm Congress Center. Morgonens program inleddes med att arbetet med att kartlägga religiös mångfald utifrån data inhämtad från SOM-institutet i Göteborg presenterades. Det samlade materialet kommer att presenteras i en volym i början av 2019. Ett digitalt verktyg för lärande om religion- och övertygelsefrihetens innebörd och gränser visades som den andra programpunkten under dagen. Eftermiddagen inleddes med chefen för processenheten på Diskrimineringsombudsmannen, Martin Mörk, som föreläste om *Religion i arbetslivet*. Den sista timmen av dagen tillbringades med ett formellt möte, endast för de som representerade de statsbidragsberättigade trossamfunden. Förutom administrativ information föredrogs valberedningens arbete inför samrådets nominering av ledamöter till Rådet för statsbidrag till trossamfunds nästa mandatperiod 2019-2020.

Extra satsning gällande nya dataskyddsförordningen - GDPR

Myndigheten ansvarar inte för att trossamfunden handlägger sin administration enligt den nya dataskyddsförordningen och det ingår därför inte i myndighetens uppdrag att hålla utbildningar kring detta. Däremot ska myndigheten samverka med trossamfunden så tillvida att korrekt och tillräcklig information gällande de lagar och regler som ett statsbidragsberättigat trossamfund måste följa för att kunna ta emot statsbidrag tillgodoses. Myndigheten anordnade därför den 23 augusti en informationsdag om vad den nya förordningen innebär. Under förmiddagen gick dataskyddsförordningen igenom av en expertjurist. Under eftermiddagen medverkade två representanter från Pingst respektive Romersk katolska kyrkan för att berätta hur de hade förberett och byggt upp sin administration för att så långt som möjligt följa den nya förordningen. Dagen avslutades med praktiska frågor och diskussion.

Samverkansorganen

I anslutning till myndigheten finns tre samverkansorgan, Ortodoxa och österländska kyrkors ekonomiska råd (OÖKER), Islamiska Samarbetsrådet (ISR) samt Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd (SBS). För Ortodoxa och österländska kyrkors ekonomiska råd (OÖKER) samt Islamiska Samarbetsrådet (ISR) ställs vissa kansliresurser till förfogande från SST. Myndighetschefen, handläggaren för statsbidrag och handläggarna för kontakter med religiösa minoriteter deltar i samverkansorganens protokollförda möten. Vid tillfälle deltar även andra från myndighetens kansli.

OÖKER har sammanträtt två gånger under 2018 och ISR fyra gånger. ISR omfattade under 2018 sju nationella islamiska riksorganisationer. OÖKER omfattar 18 olika trossamfund. Vad gäller SBS så har handläggaren för statsbidragsfrågor under året deltagit i ett av deras protokollförda möten.

Myndigheten bistår inte detta råd med något kanslistöd men prioriterar deltagande vid minst ett sammanträde per år.

Myndigheten hade sedan våren 2012 en särskild handläggare för kontakt med muslimska och ortodoxa och österländska trossamfund. På grund av det utökade arbetet med trossamfunden är de särskilda kontakterna sedan något år tillbaka uppdelade på två olika handläggare för religiösa minoriteter, en med huvudsyfte att hålla dialog och kontakt med ISR och deras organisationer, samt en som har samma uppgift för OÖKER:s trossamfund och övriga nyetablerade minoritetsreligioner, främst från Mellanöstern. Detta möjliggör för myndigheten att ha en tätare kontakt med ovanstående samverkansorgan och deras församlingar på olika orter. Handläggarna har under året träffat representanter för alla trossamfund inom ISR och OÖKER, samt besökt församlingar runtom i Sverige. Vid flera tillfällen har handläggaren närvarat vid årsmöten för olika samfund för att berätta om myndigheten.

Kansliet mottar ett stort antal förfrågningar via telefonsamtal, e-postmeddelanden och besök till kansliet. Detta gäller bl.a. information till trossamfundens personal eller förtroendevalda, allmänheten, skolor, forskare, kommuner, landsting, andra myndigheter och media. Frågorna är mycket varierande, men man vill t.ex. veta mer om myndigheten eller något trossamfund, en speciell typ av bidrag eller övergripande frågor som varför det finns ett statligt bidrag till trossamfund. Mer ofta än tidigare beställer olika media även ut listor över t.ex. diarieförda handlingar eller ekonomiska uppgifter. Beställningar av allt det material och alla de böcker som myndigheten ger ut expedieras skyndsamt och skickas ut i enstaka uppsättningar eller exemplar till t.ex. enskilda men ofta också i mindre klassuppsättningar till skolor. En normalvecka innehåller sammanlagt ungefär i snitt 10 besök med trossamfunden och deras församlingar, varav ungefär 75% utanför myndighetens lokaler.

Materialdistribution 2018

Vid de presentationer och deltaganden i seminarier och konferenser som myndigheten deltar i, eller organiserar, finns alltid ett stort utbud av dess skrifter till förfogande. På samma sätt finns dessa bl.a. vid alla utbildningstillfällen. Många väljer att beställa större volymer av skrifterna t.ex. till skolor och studieförbund. Vid en inventering av lagerhållningen vid början av år 2019 visar nedanstående tabell antal distribuerade via post eller pakettjänst under år 2018 samt den lagerhållning myndigheten besitter. Under året har boken *Islam i Sverige – de 1300 första åren* utkommit och tryckts i två upplagor. På grund av t.ex. den stora efterfrågan av denna volym från hela universitetskurser och liknande, även i andra nordiska länder, har den andra upplagan i de flesta fall försålts till inköpspris samt en symbolisk summa för porto, paketering och emballage.

Nytt och uppdaterat material 2018

- Årsbok 2018	4000 exemplar
- Informationsfolder om SST	2000 exemplar
- Islam i Sverige – de 1300 första åren	4000 exemplar
- Buddhistisk andlig vård	5000 exemplar (varav 2000 till SBS)
- Andlig vård inom sjukvården	5000 exemplar
- Jag tror på min röst	3000 exemplar
- Demokratin behöver oss (nytryck)	500 exemplar

Statistik, ungefärligt antal distribuerade exemplar

Material/skrift	Åtgång 2018	Åtgång 2017
Nr.5 Ortodoxa och Österländska kyrkor	223 ex.	252 ex.
Nr.6 Sufismen	79 ex. slut i tryckt version	262 ex.
Nr.7 Religiösa minoriteter i Mellanöstern	18 ex. slut i tryckt version	946 ex.
Islam i Sverige – de 1300 första åren	2548 ex.	-
Demokratin behöver oss	542 ex.	200 ex.
Att arbeta med trossamfund i vardag och kris	214 ex.	120 ex.
Trossamfund i Sverige	685 ex.	1140 ex.
Informationsfolder SST	1300 ex.	-
Trossamfundet och flyktingarna	269 ex.	3317 ex.
Din muslimska patient	300 ex.	1400 ex.
Buddhistisk andlig vård	2400 ex.	-
Andlig vård inom sjukvården	788 ex.	-
Årsbok 2016	38 ex.	100 ex.
Årsbok 2017	1189 ex.	2200 ex.
Årsbok 2018	3706 ex.	-
Jag tror på min röst	2965 ex.	-
Stärkt skydd barnäktenskap	22 ex.	125 ex.
Religionsfrihet Svenska	740 ex.	
Religionsfrihet Engelska	240 ex.	
Religionsfrihet Arabiska	990 ex.	
Religionsfrihet Persiska/Dari	240 ex.	
Religionsfrihet Tigrinja	100 ex.	

Ungefärlig fördelning av beställare av material 2018

Material utskickat från myndighetens kansli:	
Privatpersoner	70 %
Utbildning/skola/studieförbund	10 %
Samfund/församlingar	7 %
Kommuner och kommunbibliotek	4 %
Myndigheter	2 %
NGO/organisationer/fackföreningar	2 %
Övriga/press/museum/bokhandlare	5 %

Ca 25% av beställarna får regelbundet del av myndighetens nyhetsbrev eller har beställt material tidigare. Här ingår också tidningar och nyhetsredaktioner. Kostnaden för att distribuera dessa publikationer via post eller paket har under året uppgått till 142 126 kronor.

En stor del av SST:s material har också distribuerats på exempelvis mässor som MR-dagarna, i Al-medalen, på politikerveckan i Järva samt på de kurser myndigheten anordnar.

II:3 Protokollsförda och regelbundna sammanträden

Under året har 18 protokollsförda sammanträden, samt två med minnesanteckningar hållits för bl.a. råd, samverkansorgan och beredningsgrupper. I myndighetens *Råd för samråd* förs vanligtvis minnesanteckningar men vid de sammanträden som gäller frågan om nominering av ledamöter och ersättare till Rådet för statsbidrag till trossamfund protokollförs sammanträdet.

Organ	Antal	Organ	Antal
Rådet för beslut om statsbidrag	9	Islamiska Samarbetsrådet ISR	4
Rådet för samråd	2	OÖKER*	2
Valberedningen	1		

*Ortodoxa och österländska kyrkors ekonomiska råd

II:4 Trossamfundens roll i krisberedskapssamordning

Religionen är för många i vårt land en viktig del av människors identitet och som i händelse av kris och katastrof spelar en stor roll. Krisstöd, kriskommunikation och samråd mellan trossamfund och krisens aktörer är ett nödvändigt bidrag till en kompetent hantering av ett samhälle i kris. Uppgiften att handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskapssamordning är reglerad i myndighetens arbetsinstruktion.

Arbetet med krisberedskapsfrågor under 2018 visar att myndighetens arbete behövs och efterfrågas alltmer. Ett uppdrag har varit att initiera ett breddat trossamfundsarbete. Svenska kyrkan har haft sin roll i samhällets krisberedskap där andra trossamfund i många fall presenterats som okända men intressanta och försiktigt positivt bemötta parter. Omvärldens inställning och syn på religion och trossamfund upplevs dock förändrad. Myndigheten får alltmer till kommuner och myndigheter initiera okända men i högre utsträckning negativt bemötta trossamfund av media och politiska utspel.

Omfattande utbildningsinsatser, stöd och processledning till aktörerna är i många fall nödvändigt för att trossamfund, kommuner och myndigheter ska bli fungerande samverkansparter i krisberedskap. Förutsättningarna för Myndigheten för stöd till trossamfund att bistå med processledning, utbildningsinsatser och stöd har under året något förbättrats genom att ytterligare en tjänst som handläggare för krisberedskapsfrågor inrättats och tillsatts, vilket medfört ytterligare kompetens och etablerade kontaktytor att nyttja. Det bör dock noteras att myndigheten inte är i fas med behov och efterfrågan på tjänster i förhållande till resurser att tillgå. Detta trots att myndighetens övriga medarbetare ofta involveras i krisberedskapsfrågornas kontaktyta till myndigheter och kommuner då de kan innehålla betydligt fler frågespektra än krisberedskap.

Religionsfriheten i Sverige ger möjligheter till etablering och uppbyggnad av trossamfund vilket inte är en självklarhet för alla trossamfund idag då bygglov av religiösa lokaler och verksamhet förknippad med religionen stundtals ifrågasätts och problematiseras utan djupare kunskap. Rädsla, okunskap och bristande erfarenhet i att skapa kontakt med trossamfund riskerar att de viktiga aktörer som trossamfunden är på nationell-, regional- och lokal nivå står utanför samhällets etablerade krisberedskapsaktörer när de som bäst behövs.

Sverige präglas idag av mångreligiösa och mångkulturella inslag där människor känner sig delaktiga som medborgare på olika sätt och i olika hög grad. Betydelsen av en kunnig, kompetent och för alla parter trygg aktör, framhålls ofta som stor under pågående arbete och under processer med att skapa hållbara och långsiktiga relationer mellan kommuner, myndigheter och trossamfund. Myn

digheten för stöd till trossamfund har under 2018 kunnat bistå i många arbeten där en sådan aktör efterfrågats. I kontaktskapande åtgärder mellan trossamfund, kommuner och myndigheter har arbetet skett på alla nivåer - nationellt, regionalt och lokalt.

Under 2018 har ett flertal rapporter och publikationer lagts fram som på olika sätt speglar trossamfund i sin helhet eller i ytterligheter. Olika myndigheter har visat stor bredd i beskrivandet av fenomen, rörelser och olika världsreligioners etablering i Sverige genom historien. Politiska utspel och debatter i media som berör trossamfund har också förekommit flitigt under 2018. Sammantaget har detta inneburit efterfrågan på Myndigheten för stöd till trossamfund för råd, kunskap, hjälp och stöd i fortsatt arbete med trossamfund.

Arbete nationell nivå

Nationellt har Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap – MSB en fortsatt förändrad relation till trossamfunden jämfört med tidigare vilket har inneburit att arbetet för handläggarna i krisberedskapsfrågor vid SST även detta år har fått ägna tid till trossamfundens bearbetning av förändrade relationer (inklusive andra myndigheters uppbyggnad av egna relationer med trossamfunden) på nationell nivå. Arbetet med utveckling av fler myndigheters egna relationer fortskrider i långa processer för hållbarhetens skull där många frågor om syfte, representation, organisation och förhållande till värderingsfrågor belyses och bearbetas.

Arbetsmodeller lokalt

Tidigare års omfattande arbete med att hitta lokala arbetsmodeller, och att lyfta fram goda exempel, har fortsatt med kontakter och besök i kommuner där myndigheten sedan tidigare funnits med. Flera nya kommuner har tillkommit och efterfrågan på myndighetens bistånd med råd, kunskap, hjälp och stöd har i större utsträckning kunnat tillgodoses tack vare att den inrättade tjänsten som ytterligare en handläggare för krisberedskapsfrågor tillsatts under 2018. Fortsatt stora arbetsinsatser görs i Karlstad där en intressant och hittills unik helhetsmodell i kontaktytan mellan trossamfund och kommun prövas med aktuella frågeställningar, bearbetande forum och kunskapshöjande insatser till chefer och tjänstemän sker. Initiativ till arbetet togs av Karlstad kommun. Nämnas kan även Boden där befarade orostillstånd prövade mötas med strategi, samråd och utbildning även för trossamfund. Förutom dessa exempel följer myndigheten exempel på arbete i små, mellanstora och stora kommuner där olika former av arbetsmodeller prövas.

Arbete regional nivå

På regional nivå har flera Länsstyrelser etablerat kontakt via krisberedskapsarbetet. Intresset från Länsstyrelser gäller ofta kriskommunikation där trossamfunden kan bistå men även frågor om demokratistärkande arbete och arbete mot våldsbejakande extremism återfinns här. Den *Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism* upphörde, och CVE - Center mot Våldsbejakande Extremism etablerades på BRÅ, vilket skapade en tillfällig formeringssvacka som märktes av, men i en del fall innebar att kontakt på regional nivå fortsatte med egna initiativ. Kontaktbehovet mellan trossamfund, kommuner och myndigheter tydliggjordes vid seminarier med den *Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism* och kontakterna som skapades genom Myndigheten för stöd till trossamfunds delaktighet i detta arbete har fortsatt. Arbete med social hållbarhet är också ett arbete där behovet av kontakt med trossamfunden, och regional samverkan efterfrågas ofta och där lokal nivå söker stöd och samordning på regional nivå.

Arbete i händelser och kriser

Operativt arbete med att bistå kommuner, myndigheter och trossamfund med kontakter i orostillstånd, små och stora kriser och katastrofer har skett vid ett flertal tillfällen under 2018. Vinterns väderförhållande med stora snömängder innebar stora påfrestningar på kommunikationsnätet vad gäller transporter men även fara för liv och hälsa i vissa områden med olycksfall och dödsoffer till följd. Myndigheten för stöd till trossamfund var aktiva i händelserna och bistod med såväl kontakter för kriskommunikation som strategiskt stöd för krisstöd och kriskommunikation. Sommarens långvariga torra och varma väder med mycket stor brandfara och omfattande skogsbränder fortsatte behovet av myndighetens bistånd. Trossamfundens insatser vid dessa händelser var omfattande där egna initiativ kunde länkas samman med nationella aktörers för att bistå i katastrofområden och i förebyggandeinsatser där trossamfundens exklusiva kommunikationskanaler och språkkunskaper prövades.

Trossamfunden som krisstödsresurs

Att trossamfunden betyder mycket som krisstödsresurs vet Myndigheten för stöd till trossamfund väl till. Krisstöd med rätt språk, symboler och riter betyder mycket (som till exempel när traumatiska händelser skakar ett samhälle) och har vid flera händelser under 2018 visat sin betydelse. Trossamfundens resurser och kompetens i samverkan med andra aktörer skapar resurser för ett hållbart och långsiktigt krisstöd. Här finns dock ännu stor utvecklingspotential på många håll och ett fortsatt långsiktigt arbete från Myndigheten för stöd till trossamfund behövs.

Trossamfundens förebyggande arbete

Utöver ovan nämnda förebyggande insatser i sommarens värme, torra och bränder spelar trossamfunden roll i händelser av social oro, förtroendekriser och intressekonflikter. Även 2018 har internationella händelser fått genomslag och riskerat bygga oro eller konflikter i Sverige. Preventiv kris hantering har ägt rum och trossamfunden har även 2018 spelat en viktig roll i detta arbete och ska lyftas fram också som trygga samtalsparter när händelser både i vårt eget land och i vår omvärld skapat oro.

Trossamfundens egen krisberedskap

Trossamfundens egen krisberedskap är ett viktigt arbetsfält om trossamfunden ska kunna verka som trygga miljöer, organisationer och bidrag till samhällets krisberedskap. Övningar med trossamfunden har hållits på nationell nivå där olika scenario belyst prioriteringar för fortsatt arbete och utveckling. Myndigheten för stöd till trossamfund har via sina båda handläggare bistått med bredd i övningar där såväl krisberedskapsfunktioner, organisation, kommunikation och förmågor att möta hot och våld aktualiserats. Att rusta för att stå emot främlingsfientliga attacker är ett omfattande förebyggande arbete men även ett operativt arbete. Snabb kontakt mellan drabbade trossamfund, kommuner och rättsvårdande myndigheter är viktiga insatser där Myndigheten för stöd till trossamfund bidrar. Sedan de första utbildningarna 2015 i grundläggande säkerhet som arrangerades av SST där Polisen, Räddningstjänsten och Stöldskyddsföreningen (SSF) utbildade representanter från trossamfunden i hot- och riskanalys, lagstiftning och systematiskt brandskyddsarbete har flertalet utbildningar hållits runt om i vårt land. Under de sista månaderna av 2018 tog Kammarkollegiet över arbetet gällande bidrag till säkerhetshöjande åtgärder till trossamfund och Myndigheten för stöd till trossamfund genomförde därför under året de sista utbildningsinsatserna inom ramen för sitt tidigare uppdrag.

Trossamfundens arbete med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism

Den tidigare Nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism satte en del av sitt arbete på att uppmana kommunerna att utse kontaktperson för det lokala arbetet vilket ökade efterfrågan på trossamfundskontakter i stor omfattning. Arbete med att värna demokra-

tin mot våldsbejakande extremism har även berört krisberedskapsarbete i trossamfund. I trossamfundens arbete med att skapa trygga och säkra miljöer att vistas i har åtgärder för att identifiera och hantera våldsbejakande rörelser som kan hota trossamfundens verksamhet också ingått. Upparbetade och regelbundna kontakter med myndigheter och kommunens krisberedskapsresurser är nödvändiga för ett framgångsrikt och långsiktigt arbete mot våldsbejakande extremism och för att skapa trygga och säkra miljöer. Många gånger visar det sig att krisberedskapskontakter är de enda regelbundna och upparbetade kontakter som existerar mellan trossamfund och kommuner.

Trossamfundens arbete mot våldsbejakande extremism sker i huvudsak i det ordinarie arbetet med att erbjuda alternativ till destruktivitet och våld. Flera bidrag till arbetet med att visa på religionens goda bidrag finns vilket myndigheten stöttat. I arbetet med att förebygga radikaliserings och motverka våldsbejakande extremism är en bred samverkan ofta önskvärd mellan aktörer. Här saknas ofta trossamfundet vilket Myndigheten för stöd till trossamfund har kunnat avhjälpa med hjälp av sina kontakter. Arbetet med återvändare från områden kontrollerade av terrororganisationer har satsats på många, inklusive trossamfund och Myndigheten för stöd till trossamfund.

År 2017 började myndigheten samla resurspersoner från bland annat den andliga vården i vården för att bygga ett resursnätverk som kan användas i kontakten med hjälpbehövande återvändare men även av kommuner och myndigheter för konsultation och kunskapshöjande åtgärder. 2018 har fortsatt samling skett där fortbildande insatser av gruppen resurspersoner satts in för att bättre känna till arbetet som socialtjänsten gör och arbetet som säkerhetspolis och polis gör.

Myndigheten har i arbetet för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism hållit kunskapshöjande utbildningar i religionsfrihet, islam – bakgrund och olika riktningar samt begrepp och symboler för myndigheter som efterfrågat detta. Arbetet i form av samråd och remissarbete har skett då andra myndigheter arbetat med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Arbetet med Rädda Barnens Orostelefon som intensifierades under 2017 avslutades under 2018 då Rädda Barnens uppdrag upphörde. CVE har byggt upp en ny telefonrådgivning men inte till samma målgrupp som helhet vilket inte inneburit samma direkta efterfrågan på myndighetens resurser. Föremedlade kontakter och tidigare upparbetade kontakter har dock fortsatt. Efterfrågat är förmedling av kontakt till lokala aktörer som kan hjälpa individer, familjemedlemmar, familjer och kommunala aktörer som behöver hjälp av sakkunniga och långsiktigt stödjande från trossamfundet.

Medverkan i råd, utbildningar och seminarier

Handläggarna har i stor omfattning medverkat i utbildningar och konferenser under året. Föreläsningar om det mångreligiösa Sverige, religionsfrihet och betydelsen av trossamfundens delaktighet i samhällets krisberedskap har efterfrågats i kommunala sammanhang men även hos myndigheter. Handläggarna har också medverkat vid myndighetens nämnd och olika råd. Tillsammans med MSB har myndigheten samlat MSB:s samrådsgrupp för och med trossamfundet och vid Polisens möten med trossamfundet har SST bistått under 2018.

Deltagande i Nordic Safe Cities, RAN och ODIHR

Myndighetens handläggare för krisberedskapsfrågor har på kallelse och inbjudan deltagit i en rad möten i Sverige, Finland, Norge, Danmark, Tyskland och Makedonien där olika nätverk som handläggarna ingår i som Nordic Safe Cities, RAN, och ODIHR sökt myndighetens deltagande för att bidra med myndighetens exempel på modeller för samverkan med trossamfund och delande av erfarenheter inom nätverkens olika intresseområden. Utbytet av kunskap och erfarenheter för myndigheten är värdefullt i det fortsatta arbetet på nationell, regional och lokal nivå.

II:5 Remissyttranden

Myndigheten har under året yttrat sig över följande:

Ärende från Kulturdepartementet

Yttrande gällande ansökan från Islamic Centers församling om att få bli statsbidragsberättigat.
Ku2017/02640/D

Ärende från Kulturdepartementet

Yttrande över promemorian ”En ny stödordning för säkerhetshöjande åtgärder inom det civila samhället” (Ds 2018:4), Ku2018/00365/DISK

Ärende från Kulturdepartementet

Yttrande över betänkandet ”Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige” (SOU 2018:18), Ku2018/00653/D

Ärende från Kulturdepartementet

Yttrande över ”Långsiktigt stöd till det civila samhället” Ds 2018:13, Ku2018/01074/D

Ärende från Justitiedepartementet

Yttrande över betänkandet: ”Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism” (SOU 2018:65), Ju2018/04064/L4

II:6 Kontakter med andra myndigheter och organisationer

Under året har kontakten med regeringskansliet, andra myndigheter och olika organisationer varit omfattande. Myndighetens roll som expertmyndighet när det gäller religions- och trossamfundsfrågor har accentuerats. Utöver att avge remissyttranden som angivits i II:5 så har myndigheten besvarat ett flertal skriftliga och muntliga frågor rörande ämnen och problem som relaterar till statsbidragsberättigade trossamfund eller kring religion som samhällsfenomen.

Samverkan med civilsamhället

Utöver de statsbidragsberättigade samfunden har myndigheten utvecklat relationer till en rad andra organisationer – både inom det övriga civilsamhället, liksom till offentliga sektorn. Vad gäller kontakter med civilsamhället har myndigheten nära kontakter till andra trossamfund som Svenska kyrkan vilket då sker inom ramen för arbetet med andlig vård och krisberedskap. Utöver detta så har också myndighetens kansli breda kontaktytor med samfund som visar intresse av att ansöka om att bli statsbidragsberättigade, eller bara värnar om goda kontakter med offentliga institutioner. Dessa bjuds också regelbundet in till konferenser, möten och samråd som inte inbegriper de rent bidragsrelaterade frågorna.

Vidare kan också nämnas att myndigheten besöker och deltar i initiativ med anknytning till trossamfundsrelaterade frågor som till exempel begravningsfrågor (genom kontakter med SKKF), bildning och tro (studieförbund och folkhögskolor) samt interreligiösa samarbeten och ekumenik som till exempel *Sveriges kristna råd*. Till detta kan också läggas de starka band myndigheten har med flera viktiga organisationer inom området för demokratiutveckling och social hållbarhet. Inom den offentliga sektorn har myndigheten goda och kontinuerliga kontakter med myndigheter såsom Polisen, MSB, Länsstyrelsen, ett flertal kommuner och DO. Inom ramen för expertuppdrag samverkar myndigheten sedan flera år tillbaka med universitet och högskolor runtom i Sverige. Under 2018 fanns två forskare (från Södertörns högskola och Uppsala universitet) anställda på deltid för att ta fram rapporter åt myndigheten.

Konferenser och representation

Myndigheten har också deltagit i ett antal konferenser och möten. Nedan redogörs för ett fåtal av dessa tillfällen. Myndigheten får fortlöpande inbjudningar om att representera vid högtider och årsmöten. Det finns inte möjlighet att delta eller närvara vid alla dessa evenemang men handläggarna och direktören närvarar vid så många som möjligt, speciellt där det finns möjlighet att samtidigt ge information om myndigheten och myndighetens roll i ett mångreligiöst Sverige.

Muslimska familjedagarna i Kista

Sedan 2013 anordnas under påskhelgen Muslimska familjedagarna (MFD). Dessa anordnas av Islamiska Förbundet i Sverige (IFIS), studieförbundet *Ibn Rushd* samt Sveriges Unga Muslimer (SUM). Arrangörernas avsikt med MFD är att evenemanget skall vara "Nordens största mötesplats för muslimer". Under MFD anordnas seminarier, föreläsningar och panelsamtal.

MFD arrangeras vanligtvis i Älvsjö, men 2018 förlades arrangemanget till Kistamässan. Myndighetens bedömning är att arrangörerna på så vis kunde nå besökare ur andra målgrupper än de som man nått när MFD anordnats i Älvsjö.

Sedan 2015 har myndigheten medverkat som utställare och även anordnat seminarier. Besökare får en möjlighet att närmare stifta bekantskap med myndigheten, myndighetens arbete och de kurser för ledare inom trossamfunden som myndigheten ansvarar för. Myndighetens närvaro ger även besökare en möjlighet att få stifta bekantskap med andra trossamfund. Ytterligare en fördel är besökare på det här sättet kan få se hur svenska myndigheter arbetar för att främja den i grundlagen inskrivna religionsfriheten. SST anordnade 2018 även ett seminarium om den rapport om muslimska församlingars utsatthet som tagits fram av Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism, Uppsala Universitet, på uppdrag av Islamiska Samarbetsrådet med stöd av myndigheten. Rapporten redogör för den rasism som riktas mot muslimska församlingar i riket, och i seminariet diskuterades även olika konkreta sätt att skydda muslimska församlingslokaler, för att på så sätt stärka religionsfriheten och tilltron till rättssamhället. Med sin närvaro får myndigheten möjlighet att medverka i en plattform där demokrati- och samexistensfrågor kan diskuteras på olika sätt.

MR-dagarna i Älvsjö

Sedan två år tillbaka är myndigheten samarbetspartner med *Mänskliga rättighetsdagarna*, MR-dagarna, som har funnits sedan år 2000 och är en mycket välbesökt och viktig mötesplats för praktiker, forskare, myndigheter, politiker och ideellt engagerade som arbetar med eller vill lära mer om mänskliga rättigheter. 2018 var detta tredagarsarrangemang förlagt till Stockholmsmässan i Älvsjö i Stockholm den 15 – 17 november. Under dessa dagar arrangerade SST två större seminarier: det ena handlade om sätt att stärka och värna religionsfrihet och skedde i samarbete med Svenska missionsrådet och studieförbundet *Ibn Rushd*. Det andra seminariet hade rubriken *Systemskap över religionsgränser – hur funkar det?* och var ett samtal vad det innebär att vara kvinna och ledare på den religiösa arenan. Här deltog representanter för olika trossamfund varav några deltagit i SSTs ledarskapsprogram för kvinnor *Delaktig, stark och synlig*. Vidare bidrog myndigheten med två kortare

seminarier (Om moskéers utsatthet i Sverige och om boken Islam i Sverige under 1300 år) samt deltog i ett samtal om hur rasism och hbtq-fobi påverkar demokratin. Under samtliga tre dagar i Älvsjö fanns SST med som utställare. MR-dagarna samlar mellan 3000-5000 deltagare.

Myndigheten för stöd till trossamfund på Almedalen 2018

På Almedalsveckan 1 - 8 juli medverkade Myndigheten med fyra egna seminarier. Det första seminariet bar rubriken *Vilken roll spelar religionen i framtidens Sverige?* och arrangerades tillsammans med Equmeniakyrkan, Studieförbundet Bilda och THS. Seminariet kretsade kring varför religiösa rörelser, kyrkor och trossamfund – som länge setts som grundstenar i samhällsbygget – numera tycks ifrågasättas allt oftare. Är religion en privatsak som bör hållas utanför det offentliga rummet? Eller är religiösa rörelser en garant för öppenhet och demokrati? Medverkade gjorde bland annat Joel Halldorf (THS), Elena Namli (Uppsala universitet), David Thurfjell (Södertörns högskola) och Jenny Dobers (Equmeniakyrkan).

I det andra seminariet, *Systerskap över religionsgränsen*, lyftes frågan om kvinnors makt och position inom trossamfunden: Hur ser det ut i Sverige i dag? Seminariet tog också upp hur möten över religionsgränser kan skapa förändring – med SST:s program *Delaktig, stark och synlig* som ett exempel. Medverkade gjorde bland annat Esther Kazen (Sveriges ekumeniska kvinnoråd), Abir al-Sahlani (C), Nazdar Rashid (yezidiska riksförbundet), Azadeh Rojhan Gustafsson (S) och Zainab Marrakchi (Muslimska kvinnoföreningen).

I det tredje seminariet, *Hur har islam och muslimer etablerat sig i Sverige?* lanserades en ny bok från myndigheten med titeln: *Islam i Sverige – de 1300 första åren*. Religionsvetaren Simon Sorgenfrei berättade om boken och samtalade med Göran Larsson från Göteborgs universitet.

Det fjärde seminariet ställde frågan om den *ökade religiösa pluralismen i Sverige kan leda till flera antireligiösa hatbrott?* Göran Larsson (Göteborgs universitet) och Simon Sorgenfrei (Södertörns högskola) diskuterade utifrån den rapport som släpptes i samband med seminariet. Myndigheten för stöd till trossamfund arrangerade även en välbesökt mötesplats i form av ett mingel för särskild inbjudna för att informera om och samtala kring aktuella frågeställningar och pågående arbeten.

Järvaveckan

Under Järvaveckan anordnade Myndigheten för stöd till trossamfund två seminarier. Det första seminariet som ägde rum den 14 juni hade titeln *Systerskap över religionsgränserna* och relaterade till SST:s program *Delaktig, stark och synlig*. Det var ett seminarium om kvinnors roll och position inom trossamfunden, men också om hur möten över religionsgränser kan skapa förändring. Det andra seminariet den 17 juni, *Judar och muslimer för ett öppet Sverige*, var ett samarrangemang med organisationen Open Skåne. Under seminariet presenterades en judiskmuslimsk deklARATION mot antisemitism och islamofobi.

Utöver seminarierna medverkade Myndigheten också som utställare under torsdagen till söndagen. Myndigheten fanns på plats med såväl personal som material, vilket ledde till flertalet intressanta diskussioner och möjlighet att besvara frågor från intresserade besökare.

BRÅ:s konferens Råd för framtiden

På *Råd för framtiden* i Örebro den 19-20 april 2018 träffades 600 av landets brottsförebyggare för att få praktisk kunskap i vardagen. Myndigheten för stöd till trossamfund deltog även år 2018, i enlighet med BRÅ:s önskemål, med utställning, monter och personal på årskonferensen. Konferensen ger tillfälle att sprida kunskap om trossamfunden, ge råd, visa myndighetens publikationer samt knyta kontakter med aktörer som söker samverka med trossamfund eller söker kunskap om dem. Myndigheten för stöd till trossamfunds kunskap och resurser är i detta sammanhang starkt efterfrågade och monterarna är mycket välbesökta.

Deltagande i organiserade grupper

Myndigheten har också ingått i ett antal organiserade grupper:

- Direktören är ledamot i Regeringens råd för kontakt med trossamfunden.
- Direktören är ledamot i styrelsen för Stiftelsen Sveriges Nationaldag.
- Direktören ingår i nätverket för bidragsgivande myndigheter.
- Direktören ingår i nätverket för små myndigheter.
- Direktören ingår i myndighetsnätverket kring politiken för det civila samhället.
- Direktören ingår i Arbetsgivarverkets arbetsgivarkollegium.
- Direktören ingår i styrgruppen för det nordiska nätverket kring kyrkorätt i Norden.
- Direktören ingår i EU-projektet *Protestant Legacies in Nordic Law: Uses of the Past in the Construction of the Secularity of Law*.
- Direktören är ledamot av Sveriges Kyrkogårds- och Krematorieförbunds centralstyrelse.
- Handläggaren för religiösa minoriteter ingår i Östergötlands länsstyrelses myndighetsnätverk för att motverka tvångsäktenskap.
- Handläggare för statsbidrag ingår i Statistiska centralbyråns referensgrupp i projektet om att ta fram statistik om det civila samhället.
- Handläggaren för statsbidrag ingår i expertgruppen för utredningen om översyn av statens stöd till trossamfund (Ku 2016:01)
- Handläggaren för krisberedskapsfrågor ingår i Nationell interreligiös katastrofgrupp
- Handläggaren för krisberedskapsfrågor ingår i MSB:s Samrådsgrupp med trossamfunden.
- Handläggaren för krisberedskapsfrågor ingår i Referensgrupp till Nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.
- Handläggaren för krisberedskapsfrågor ingår i Migrationsverkets samrådsgrupp för trossamfund.
- Handläggaren för krisberedskapsfrågor ingår i Polisens Samrådsforum i arbetet mot hatbrott.
- Handläggaren för krisberedskapsfrågor ingår i myndighetsnätverket kring demokratifrämjande verksamhet, extremism och värna demokratin.
- Handläggaren för krisberedskapsfrågor samt en av handläggarna för religiösa minoriteter ingår i nätverket Nordic Safe Cities network.

II:7 Jämställdhets-, mångfalds-, barn- och internationellt perspektiv

I Förordning med instruktion för Myndigheten för stöd till trossamfund (SFS 2017:104), 2§, skall myndigheten i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds-, och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

I propositionen Staten och trossamfunden – stöd, medverkan inom totalförsvaret, m.m., prop 1998/99:124 anger regeringen flera motiv för att staten skall stödja trossamfund: Trossamfund är generellt sett samhällsnyttiga organisationer som medverkar i den ständigt pågående normbildningsprocessen och denna process är nödvändig för att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som vårt samhälle vilar på. Vidare framhålls att enligt regeringsformen är det en uppgift för det allmänna att främja bl.a. religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget samfundsliv. Skälen för regeringens bedömning utvecklas vidare på sid 60 – 61 i propositionen.

Myndighetens speciella område är naturligtvis respekt och tolerans där religiös mångfald tillvaratas. I samma utredning (Staten och trossamfunden – stöd, medverkan inom totalförsvaret, m.m., prop 1998/99:124) som ligger till grund för bidragssystemet konstateras på sid 61 att ”alla trossamfund i Sverige vid sidan av Svenska kyrkan får betraktas som religiösa minoriteter eftersom inte något av dessa samfund betjänar mer än två procent av Sveriges befolkning och att de tillsammans inte betjänar mycket mer än tio procent av befolkningen.”

Myndigheten ger idag bidrag till 66 trossamfund som på olika sätt är representerade i myndighetens arbete. I Rådet för samråd finns en representant, samt en personlig ersättare, för alla trossamfund, utom representationen från de buddhistiska trossamfunden. Särskilda regler gäller för Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd som i sin konstruktion är något annorlunda än de andra två samarbetsråden. De 23 buddhistiska trossamfunden representeras därför av 2 representanter. Till detta råd har även myndighetschefen möjlighet att bjuda in företrädande representanter från trossamfund som ej är statsbidragsberättigade. Vid årets möten har representant från, förutom Svenska kyrkan, hinduiska trossamfunden, Bahai, samt sikhismen inbjudits.

Denna bredd är unik och dessa möten ger grund för förståelse och respekt för den religiösa mångfalden. I flera sammanhang, särskilt bland nyetablerade trossamfund, sammanfaller den religiösa mångfalden även med etnisk, kulturell och språklig mångfald. Myndighetens arbetsstruktur i denna relation är alltså i sig i linje med målen i instruktionen.

Jämställdheten mellan kvinnor och män som under senare år särskilt uppmärksammas i den svenska debatten har i flera trossamfund en speciell dimension. Rollen mellan kvinnor och män definieras och tolkas i tusenåriga heliga skrifter. Frågorna är aktuella i dagens trossamfund och en strävan efter respekt mellan könen är framträdande.

Myndigheten har under året också haft ett Regeringsuppdrag där den ena delen speciellt gällde kvinnors roll och delaktighet i trossamfunden. De särskilda satsningar myndigheten organiserat under året redovisas här men även under II:9 samt II:10.

De ovan nämnda perspektiven framhålls i förordningen och är bland annat grund för dialoger mellan myndigheten och bidragsmottagande trossamfund också vid besök eller gemensamma möten.

***Scriptural Reasoning* för kvinnor**

Det finns ett behov av interreligiösa mötesplatser riktade till enbart kvinnor. Myndigheten inledde år 2018 ett samarbete med Centrum för religionsdialog (Stockholms stift/Svenska kyrkan) och Studieförbundet Ibn Rush med syfte att skapa en interreligiös dialogplattform för kvinnor. I form av en studiecirkel träffades 15 kvinnor vid fem tillfällen av *Scriptural reasoning* under hösten. *Scriptural reasoning* är en texttolkningstradition som under 1990-talet utvecklades i den engelska universitetsmiljön. Modellen har också tidigare använts av SST för andra kurser, men då inte endast för kvinnor. Pionjärerna av denna metod insåg snart potentialen denna metod kan ha för interreligiösa samtal och förståelse, varför den har spridits över hela världen. Idag finns det alltmer forskning och publikationer kring *Scriptural reasoning* och metoden förespråkas av ett antal universitet, skolor, institut och andra aktörer.

I studiecirkeln diskuterades aktuella frågor med utgångspunkt i de olika texterna. Detta möjliggör möten där deltagarna kan stärka varandra och forma ett gränsöverskridande systemskap i syfte att bryta ner fördomar samt skapa förståelse för varandras olikheter. I denna process stärks inte bara samhörigheten, kunskapen och respekten över religionsgränser, utan även ens egen identitet. I en alltmer segregerad storstad som Stockholm kan dessa trygga möten mellan kvinnor med olika erfarenheter och bakgrunder bidra till ett mer inkluderande samhälle.

Studieresa till Makedonien

Efter inbjudan av Ärkebiskop Stefan i Makedonska ortodoxa kyrkan rest den 1 - 5 juni myndighetschefen samt tre medarbetare från Myndigheten för stöd till trossamfund till Makedonien. Syftet med resan var att möta Metropoliter i de olika stiftet i Makedonien och få en överblick över Makedonska ortodoxa kyrkan och dess aktuella frågor som starkt berör svenskar tillhöriga Makedonska ortodoxa kyrkan med rötterna i Makedonien. Resan planerades och genomfördes under ledning av fader Blazo Kozarski, präst i Makedonska ortodoxa kyrkan i Malmö. Metropoliten Pimen för Europa anslöt på plats och gav tillsammans med fader Blazo Kozarski viktig information och inblick i aktuella förhållanden, politiska utmaningar och frågeställningar. Besök gjordes i klostret S:t Joakim Osogovski i Kriva Palanka och möte med Metropoliten Josif för stiftet i Kumanovo-Osogovo.

I stiftet Bregalnica besöktes flera kloster och genomfördes möte med Metropoliten Ilarion för Bregalnica genomfördes. Efter besök i Stip, Novo Selo och Radovish besöktes klostret St Naum utanför Ohrid. I Tetovo-Gostivar skedde möte med Metropoliten Josif. I Skopje mötte Myndigheten för stöd till trossamfund den svenske ambassadören för samtal om aktuellt läge i Makedonien. Motsvarighet i Makedonien till Myndigheten för stöd till trossamfund, under ledning av deras chef Darijan Sotirovski gav, under möten och besök på flera platser, sin bild av Makedonien. Ett avslutande och sammanfattande möte med Ärkebiskop Stefan avslutade dagarnas besök och samtal.

Studieresa till Iran

I början av april 2018 reste en delegation från myndigheten till Iran under fem dagar. Syftet med denna studieresa var att besöka ett antal lärocentrum och religiösa institutioner som är betydelsefulla inom den shia-islamiska traditionen. Under vistelsen i Iran besöktes städerna Qom, Teheran, Mashhad och Neyshabur. Bland annat gjordes besök hos Al-Mustafa universitet dit en del studenter från Sverige reser för att studera islam. Vidare så besökte delegationen den stora shiamuslimska helgedomen i Mashhad (Imam Rezas moské) samt flera minoritetskyrkor, bland annat Österns assyriska kyrka och den Armenisk-apostoliska kyrkan.

Forskningsresa till England

Sedan juli 2017 ansvarar Myndigheten för stöd till trossamfund för hela det politiska området av tro- och religionsfrågor i landet. I det samråd som myndigheten ansvarar för finns nu en möjlighet för myndighetschefen att även inbjuda företrädare för trossamfund som representerar religioner vars trossamfund i dagsläget inte är statsbidragsberättigade. En av dessa religioner, med flertalet trossamfund i Sverige, vilka utvecklas fort och i relativ stor skala är hinduismen. I slutet av november besökte en av myndighetens medarbetare tre olika universitet i Oxford, Coventry och London med syftet att studera och uppdatera kunskapen om de hinduiska strömningarna i Storbritannien. Det mönster, som dock är i mycket större skala utbrett i Storbritannien än i Sverige, kan urskiljas och den kunskap och erfarenhet de brittiska forskarna har samlat under åren kan tillvaratas inför en kartläggning här i Sverige.

Moderna beredskapsjobb

En liten myndighet som SST, med 10 anställda, har inte möjlighet att ta emot någon för praktik i staten. Myndigheten har varken fysiska resurser (plats) eller möjlighet till handledning. Med detta sagt har myndigheten under hösten 2018 dock gjort ett försök. Myndigheten hade en person som arbetstränade och i dialog med arbetsförmedlingen planerades att hen skulle erbjudas praktik i staten. Tyvärr gick detta om intet då hen hade, enligt arbetsförmedlingen, varit i arbetsmarknadsåtgärder för länge och ansvaret för hen gick tillbaka till hens kommun.

II:8 Utredningar och publikationer

Under år 2018 har myndigheten utkommit med tre längre publikationer. Ytterligare en publikation har sammanställts och kommer att publiceras i början av 2019. Utredningen om statsbidraget i ett framtida Sverige överlämnades till regeringen i mars 2018. Under den drygt ett år långa utredningstiden ingick en av myndighetens handläggare i den expertgrupp. Om detta arbete finns att läsa under I Inledning ovan.

Islam i Sverige – de första 1300 åren

2018 lanserade myndigheten en ny bok skriven av forskaren Simon Sorgenfrei. Titeln är *Islam i Sverige – de första 1300 åren* och tar ett brett grepp på temat islam och muslimer på de nordligare breddgraderna. Boken är tänkt att kunna läsas både i sin helhet, men är skriven på ett sådant sätt att enskilda delar kan läsas var för sig beroende på läsarens specifika intressen och behov. Förhoppningen är att boken ska fungera som en översikt för den som vill bekanta sig med islam och muslimer i svensk historia, men också att den ska fungera introducerande för den som vill få kunskap om hur islam kan praktiseras i dagens Sverige. Den syftar till att vara såväl en historisk översikt över olika former av kontakter mellan Sverige och muslimska kulturer, som en presentation av hur islam kan organiseras och praktiseras i Sverige idag. Boken fokuserar huvudsakligen på organiserad islam i Sverige, och bygger i hög grad på nytt empiriskt material i form av arkivfynd och intervjuer. Boken har fått stor uppmärksamhet och har under året tryckts i två upplagor av sammanlagt 4 000 exemplar. Förutom att boken är eftersökt av universitetsstudenter och skolor i nordnorden har den under året också uppmärksammats genom ett tjugotal mediainslag. Förutom svensk radio så har t.ex. tryckta medier på arabiska, turkiska och franska skrivit om den. Författaren har också genomfört nästan 20 presentationer av boken bl.a. i Almedalen, på Polisutbildningar samt många universitet på platser spridda mellan Luleå och Malmö. Genom samarbete med Sensus studieförbund har många presentationer också skett i olika församlingar och studiegrupper runt om i landet.

Myndighetens skriftserie del 8 – om mångfald, tillhörighet och samhörighet i det samtida religiösa Sverige

Inom ramen för uppdraget att vara ett expertorgan i religion- och trossamfundsfrågor har myndigheten sedan 2012 producerat en skriftserie med olika teman – framförallt med fokus på olika trossamfundsgrupper. Under 2018 valde myndigheten att ta fram en rapport som tittade på den religiösa kartan i Sverige utifrån ett makroperspektiv. Med utgångspunkt i enkätdata från SOM-institutet analyserar rapporten den religiösa mångfalden i samhället genom att dels titta på religiös praktik och tro, dels vilka tillhörigheter som finns i Sverige. Vidare undersöker rapporten hur de olika religiösa grupperna i Sverige skiljer sig åt ifråga om genus, ålder, utbildning och inkomst. I ett avslutande kapitlet analyseras sambandet mellan religion och tillit/samhörighet. Rapporten är skriven av sociologen Erika Willander verksam vid Uppsala universitet och kommer att publiceras under mars 2019.

SST:s årsbok 2018

Sedan många år tillbaka ger myndigheten ut, som komplement till den formella årsredovisningen, en mer publiktillvänd årsbok. Årsboken är dels tänkt att berätta om den verksamhet och några av de olika projekt myndigheten gör – dels är den tänkt att spegla lite mer allmänt om intressanta fenomen och förändringar i fältet religion/trossamfund i Sverige. Årsboken 2018 var 80 sidor och innehöll 15 artiklar. Bland de längre bidragen fanns en artikel med rubriken *Judar och muslimer bygger tro och tillit* som handlade om projektet Amanah i Malmö. Vidare fanns en sammanfattning av översynen av statens stöd till trossamfund samt en artikel med rubriken *Från Mesopotamiens floder till en fristad i den skånska myllan* – om bygget av Europas första mandeiska gudstjänstlokal. I Årsboken fanns också statistik över de bidrag som myndigheten fördelar samt statistik över trossamfundens medlemmar och besökare. Årsboken trycktes i 4000 exemplar.

Publikation tillsammans med FOI om Muslimska brödraskapet

I samarbete mellan Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och Myndigheten för stöd till trossamfund publicerades en kunskapsöversikt om Muslimska brödraskapet. Kunskapsöversikten tillkom med anledning av den begränsade kunskap som idag existerar om Muslimska brödraskapet i en europeisk, men framför allt i en svensk, kontext. Därför har det funnits ett behov av att göra en sammanställning över den forskning som har gjorts inom detta område.

II:9 SST:s regeringsuppdrag

Värna demokratin

I regleringsbrev 2018 gav regeringen i uppdrag åt myndigheten att fortsätta den satsning på fördjupade samtal om demokrati och mänskliga rättigheter som initierats 2012 – 2014 och sedan fortsatt under 2015-2017. För mer detaljerad information om detta uppdrag hänvisas till redovisningen som lämnas till regeringen i oktober 2018, se diarienummer: 4.8.1/0237(18).

Initiativ mot våldsbejakande extremism

Myndigheten har också fortsatt att stödja befintliga initiativ mot våldsbejakande extremism inom trossamfunden, koppla samman trossamfund lokalt och regionalt när kommun och myndigheter samlas för arbete mot våldsbejakande extremism samt initiera en muslimsk resursgrupp för stöd- och insatser i samverkan med koordinatörer och resurspersoner inom andlig vård. Därutöver fort-

satte arbetet med att ta fram ett metod- och inspirationsmaterial för ungdoms- och församlingsledare som vill engagera sig mot extremism.

Övriga demokratiseringar 2018

SST valde att inte anordna någon egen satsning på unga ledare 2018 – som man har gjort under 2015, 2016 och 2017 med ledarskapsprogrammet Ledarskap, religion och demokrati. Istället har SST under 2018 valt att stötta ett externt projekt som riktades mot unga ledare i Malmö arrangerad av KFUM och Fryshuset. Bakom denna satsning stod en person som hade deltagit SST:s ledarskapsprogram för unga ledare under 2017 och som är och har varit engagerad i flera olika interreligiösa sammanhang i södra Sverige. KFUM/Fryshusets initiativ påbörjades under hösten 2018 och innefattar träffar under 10 veckor med olika teman kopplade till bland annat ledarskapsträning, civilsamhällsengagemang, religion, interreligiösa samverkan och dialogmetoder.

Slutligen har 2018-års demokratisering innefattat två större konferenssamarbeten. Det ena var en två dagars symposium med rubriken *religionens plats i framtidens Sverige* och gick av stapeln i Sollentuna den 14-15 mars. Syftet med symposiet var att lyfta frågan hur religiöst motiverad övertygelse och engagemang konstruktivt kan bidra till bygget av det framtida Sverige. Tanken var vidare att undersöka och diskutera förståelsen för det religiösa engagemanget som en vital demokrati-kraft. Fokus låg på främjandeperspektivet och på visionen om social och kulturell hållbarhet. Första dagen bestod av sex övergripande perspektiv på vår samtid. Några av de som talade var Elena Namli (professor i etik), Anders Wejryd (ärkebiskop emeritus) och Ute Steyer (rabbin vid synagogan i Stockholm). Dag två omfattade tolv workshops där deltagare fick tillfälle att fördjupa sig i olika frågor. Sammanlagt 150 deltagare var närvarande på konferensen religionens plats i framtidens Sverige.

Det andra samarbetet skedde med konferensen *Healing of memories* som var i Göteborg den 9-10 april. Värd för detta arrangemang var Göteborgs Interreligiösa Råd och Göteborgs Interreligiösa Center och syftet var att diskutera metoder och modeller för att hantera minnen av våldsamma konflikter, där trosuppfattning eller religiös tillhörighet varit en faktor i konflikten.

Interreligiöst arbete

Att avgränsa det arbete som bör infogas under rubriken Interreligiöst arbete är väldigt svårt. I verkligheten går många beröringspunkter samman men ärendet landar ofta under rubriken *krisberedskap* då detta arbete tydligt visar på handling i samverkan mellan kommuner, myndigheter och trossamfund.

Det interreligiösa arbetet på Myndigheten för stöd till trossamfund har under 2018 inneburit att föra samtal om utvecklingsvägar och utvärdera redan genomfört arbete. Detta innebär i sig att föra dialog med kommuner, myndigheter och deltagande trossamfund nationellt och lokalt. Det om fattar att ge kunskap, råd, hjälp och stöd men även att följa deras gemensamma arbete.

Myndigheten kan i dag se att olika typer av interreligiöst arbete växer fram. Det är både viktigt och intressant att följa dessa och identifiera eventuella skillnader samt vilken betydelse dess olikheter ger. I huvudsak kan man se två olika modeller. Dels interreligiösa råd som initierats av, och relaterar tydligt och kontinuerligt till, kommuner, och dels interreligiösa råd som initierats av trossamfund. Den senare modellen har oftast en mer självständig och fristående ställning i förhållande till kommuner och myndigheter. Kunskapsförmedling åtföljt av råd, hjälp och en stödfunktion, ökar ständigt i takt med att fler aktörer efterfrågar forum för mötesplatser likväl samverkan mellan trossamfund och kommuner och myndigheter.

Även trossamfundens egna behov av mötesplatser och arbetsgemenskap i gemensamma frågor synes öka. Detta märks i form av ett ökat antal förfrågningar och behov av kontakt och deltagande i processer, samt önskan om bistånd i hantering av relationer mellan parter.

År 2018 har även innehållit övningsverksamhet mellan kommuner, myndigheter och trossamfund i samverkan. Även enskilda trossamfund har rustats i övningar ledda av myndighetens krisberedskapshandläggare. Dessa övningar byggs upp efter trossamfundens egna önskemål där reflektioner och erfarenheter av övningen belyser utmaningar och utvecklingsområden också inom det interreligiösa arbetsfältet. Frågor om religionsfrihet och dess tillämpning är ett tema som bör lyftas i detta sammanhang vilken också fått särskild uppmärksamhet under 2018. Myndigheten har bidragit med ett antal kunskapshöjande insatser som fått uppmärksamhet och uppskattning, vilket i sig ger upphov till ännu fler förfrågningar från andra intresserade och kommuner.

Satsning för kvinnligt ledarskap: Delaktig, starkt och synlig.

Under 2018 tog myndigheten beslutet att fortsätta ledarskap- och mentorskapssatsningen för kvinnor i ledarskapsposition inom trossamfunden kallat *Delaktig, starkt och synlig*. Programmet DSS (som också arrangerats 2016 och 2017) består av två komponenter: en gemensam fortbildning inom ledarskap samt en mentorskapsdel. I ledarskapsdelen träffas alla deltagare gemensamt under sammanlagt sex heldagar för att få fortbildning i ledarskap, organisationsutveckling och mänskliga rättigheter. Träffarna sker på helger. Mellan varje kursträff träffas deltagarna i grupper om två personer (s.k. ”mentorpar”) som arbetar med olika frågor. Vilka frågor paren väljer att jobba med utgår dels från egna önskemål – men också i form av mindre uppdrag som formuleras på kursträffarna. När 2018 års omgång av DSS var avslutad kunde SST konstatera att tjugofem kvinnor från sexton olika trossamfund och organisationer deltog i minst två av tre delomgångar och fått kompetensutveckling och inspiration kring ledarskap, organisation, kommunikation, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Deltagarna har byggt nätverk med kvinnor från andra trossamfund och utbytt erfarenheter i mentorpar. I den skriftliga utvärdering som deltagarna gjort framkommer att man var väldigt nöjd och stimulerad av satsningen – och önskar fortsättning.

Utöver detta samlades deltagare i föregående års DSS-program (2016 och 2017) till en återträff under våren 2018. Tanken med återträffen var att låta de som varit med tidigare få fortsätta träffas, nätverka och utbyta erfarenheter. Myndigheten bjöd också in några talare som bedömdes intressanta och relevanta att lyssna på. Från Danmark kom imamen Sherin Khankan som höll ett seminarium om islamisk feminism och arbetet hon har startat i Köpenhamn med Maryam-moskén – Nordens enda moské med bara kvinnliga imamer. Återträffen gästades också av Juno Blom som leder regeringens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck samt av Broula Barnohro Oussi som föreläser om jämställdhetsfrågor och hedersproblematik.

Valuppdraget

Genom regleringsbrevet för budgetåret 2018 fick myndigheten i uppdrag att stimulera trossamfundens arbete med informationsinsatser inför de allmänna valen i september 2018. Uppdraget innebar att informera om rösträttens betydelse samt det praktiska röstningsförfarandet. Under 2018 utbildade myndigheten nio valambassadörer som i samverkan med myndigheten utförde individuellt utformade satsningar för att stimulera valdeltagande. Dessa valambassadörer jobbade självständigt i sina respektive sammanhang med att mobilisera intresse och diskussion bland trossamfunds- och församlingsmedlemmar inför valet. Detta skedde främst genom sociala aktiviteter såsom möten, seminarier och workshops men även genom mediala plattformar såsom sociala medier och radiosändningar.

Utöver arbetet med valambassadörerna tog myndigheten fram en valfolder. Denna informerade bland annat om valsysteemets uppbyggnad och grundprinciper, visade vilka som får rösta i vilket val samt gav argument till varför det är viktigt att rösta. Förutom information gav den även inspiration till att rösta, detta i form av uttalanden av olika religiösa företrädare i Sverige. Valfoldern delades ut

personligen och spreds via myndighetens kanaler till trossamfunden. På sammanträden informerade myndighetens personal om satsningen samt uppmanade de närvarande att i sin tur sprida information kring valen.

Dessutom rapporterades det om satsningen på SVT Nyheter, i tidningen Sändaren (upplaga 6200 exemplar), Kyrkans Tidning (upplaga 23 300 exemplar), Dagens Muslim, Katolska stifts hemsida samt P1:s program "Människor och tro" (200 000–300 000 lyssnare per sändning).

Enligt SCB ökade valdeltagandet för fjärde valet i rad i riksdagsvalet, samt valet till landstings- och kommunfullmäktige. Det exakta antalet personer som påverkades av myndighetens satsning går inte att uppskatta. Vid alla aktiviteter räknade valambassadörerna antalet deltagare. Vi kan konkludera att ännu fler personer berörts än de som registrerades i statistiken. Enligt denna statistik nådde de ut till 6431 personer, varav 2863 kvinnor och 3568 män. (I enlighet med regleringsbrevets uppdrag redovisas utfallet uppdelat efter kön.) Detta skedde genom olika aktiviteter i Stockholms län (Kista, Skärholmen, Hägersten, Solberga, Tensta, Spånga, Södertälje, Järfälla, Upplands Väsby), Trollhättan, Örebro, Falun, Göteborg, Linköping, Jönköping, Sundsvall, Helsingborg och Gävle.

II:10 Kurser, utbildningar och kompetensutveckling

Könsfördelning i genomförda studieinsatser år 2018

Myndigheten strävar hela tiden efter en jämn könsfördelning i dess kurser och utbildningar. Under året har fler särskilda utbildningar, riktade endast till kvinnor, än tidigare genomförts. I vissa satsningar, som t.ex. Familje-/vigselrätt är det extra svårt att få in minst hälften kvinnor. Detta vore istället oproportionerligt att uppnå med tanke på att många av trossamfundens vigselförrättare endast är män.

KURS	KVINNOR	MÄN
Föreningsteknik Sthlm	2	18
Familje-/vigselrätt Malmö	4	22
<i>Scriptural Reasoning</i> för kvinnliga ledare Sthlm	15	-
Kompetensutveckling steg 1 Gbg	5	15
Kompetens steg 2 Sthlm	8	8
Delaktig, stark och synlig	25	-
Delaktig, stark och synlig (uppföljning)	20	-
Saldo	79	63

Kompetenshöjande insatser för ledare inom trossamfunden

Inom ramen för det särskilda regeringsuppdraget som avser kompetenshöjande insatser för ledare inom trossamfunden har myndigheten anordnat en omgång vardera av kurserna *kompetensutveckling för ledare inom trossamfund*, *föreningsteknik och föreningsjuridik* samt *familjerätt med särskild fokus på vigselrätt*. Därutöver har myndigheten även anordnat en omgång av *Kompetensutveckling för ledare inom trossam-*

fund, steg 2. Myndigheten har under de år som kurserna anordnats funnit dem vara viktiga inslag i myndighetens arbete med trossamfund. Detta gäller inte allra minst trossamfund som är nyetablerade i Sverige.

Deltagarna får en möjlighet att närmare bekanta sig med Sveriges historia, civilsamhälle samt lagstiftning på områden som kan vara av särskild vikt för människor med bakgrund i andra kulturer.

Deltagarna får en möjlighet till integration samt interreligiösa och interkulturella samtal och utbyten av kunskap och erfarenheter, vilket i sin tur bidrar till stärkandet av den sociala hållbarheten i riket.

Kompetensutvecklingskurs för ledare inom trossamfunden

STEG 1

Kompetensutvecklingskursen för ledare inom trossamfunden är den kurs som myndigheten anordnat sedan år 2014. Kursen, som tidigare anordnats på utspridda vardagar, har sedan 2017 anordnats som inter-natkurs. Varje kursomgång har bestått av två helger där deltagarna varit på plats från fredag till söndag. Formatet tillåter trossamfundsledare, som oftast är ideellt engagerade i sina församlingar och därför har svårt att förbinda sig till kurser på vardagar, att kunna närvara på kurserna. Såväl 2017 som 2018 har utfallet varit positivt: det är fler som anmäler sig och fler som avslutar kurserna.

Kompetensutvecklingskursen består till hälften av ledarskapsutveckling. För utbildning i detta moment står studieförbundet *Sensus*. Förbundet har sedan tidigare i samarbete myndigheten utvecklat en modell för kompetensutvecklingskurserna. Övriga moment i kursen var svensk religionshistoria och svenska civilsamhället, svensk förvaltning, mänskliga rättigheter och religionsfrihet samt momentet svåra frågor. Kursinnehållet ger deltagarna en möjlighet att tillsammans reflektera över frågor som rör samhällsbygge, demokrati och mänskliga rättigheter.

Sedan 2017 inkluderas även momentet *Scriptural Reasoning*, en interreligiös metod som redogörs för på annan plats i revisionen.

Under året 2018 anordnades en kursomgång i Göteborg, under hösten, med upptagningsområde i Göteborg samt Västra Götaland med omnejd. Totalt tjugo deltagare medverkade båda helgerna, varav fem kvinnor.

STEG 2

Deltagare som medverkat tidigare i kurserna har uttryckt en önskan om fördjupning/vidareutbildning i kompetensutvecklingskursen. Myndigheten började under 2017 titta på möjligheterna för en påbyggnadsmodul. Myndigheten utformade under 2018 ett utvärderingsformulär som sändes ut till samtliga deltagare som medverkat tidigare år. Med utgångspunkt från svaren, samt utifrån de behov som myndigheten själva identifierade, utformades en påbyggnadskurs i samråd med studieförbundet *Sensus*.

En kursomgång hölls över två helger under hösten 2018 i Älvsjö, Stockholm med upptagning från hela landet. Förutom ledarskap sattes fokus i kursen på barnrättsfrågor, Socialtjänstlagen och det svenska civilsamhällets historia. Särskilt fokus lades även på momentet *Svåra frågor*, med avsikt att öka deltagarnas förståelse för människors olikhet och vikten av att vara inlyssnande.

Kursens steg 2 gällande kompetensutvecklingskursen för ledare inom trossamfunden annonserades sedan till alla de deltagare som tidigare deltagit i kursens första steg. Även deltagare som genomgått myndighetens mentorskapsprogram för kvinnor – *Delaktig, stark och synlig* – och myndighetens ledarskapsprogram för unga ledare inom trossamfunden – *Ledarskap, Religion och Demokrati* – erbjöds möjlighet att delta. Antalet deltagare var 16 personer, 8 män och 8 kvinnor.

Föreningsteknik och föreningsjuridik

Sedan år 2016 har myndigheten inom ramen för kompetensutveckling för ledare inom trossamfundet anordnat utbildning i föreningsteknik och föreningsjuridik. I detta avseende har myndigheten samarbetat med studieförbundet Bilda. Under 2018 anordnades ett kurstillfälle den 8:e september, i Sollentuna 18 män och 2 kvinnor. Utöver de medverkande fanns ett antal individer som anmält eller visat intresse men inte kunnat medverka av olika skäl.

Myndigheten noterar återigen att det finns ett stort intresse och behov av utbildning inom just förenings- teknik och föreningsjuridik. Kurserna ger de medverkande en möjlighet att närma sig den svenska folkrörelsetraditionen som utmärks av ett rikt föreningsliv. Den svenska grundlagen garanterar den enskildes religionsfrihet och för många nya svenskar är föreningslivet ett viktigt verktyg i processen att skapa sig utrymmen där de har möjlighet att praktisera sin religion. Många av kursdeltagarna efterfrågade fördjupningskurser i många av de ämnen som berördes under kursen, t.ex. kurser inom styrelsearbete och valberedningsprocesser samt kassör- och sekreteraruppdrag. De demokratiska processer som utmärker den svenska folkrörelsetraditionen vinner lätt gehör hos nya svenskar som är ivriga att etablera sig i riket och bidra till samhällets gemensamma hållbarhet och välfärd.

Familjerätt med särskild fokus på vigselrätt

Sedan 2017 anordnar myndigheten en heldagskurs inom familjerätt med särskild fokus på vigselrätt, med särskild hänsyn till det stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap som infördes 2014. Myndigheten har anlitat Mosa Sayed, verksam vid juridiska fakulteten vid Uppsala Universitet, som kursledare. 2018 anordnades ett kurstillfälle i Malmö 5:e maj, med 22 män och 4 kvinnor.

Även här noterar myndigheten att såväl intresse som behov för kursen. Oavsett om det rör sig om trossamfund med förordnade vigselförrättare eller om trossamfund som endast på andra sätt stöter på frågor som rör familjeliv, ser myndigheten att introduktion och genomgång av svensk familjerätt och lagstiftarens avsikter bakom gällande rätt. Kursen ger deltagarna en möjlighet att reflektera över tänkbara scenarier tillsammans med en erfaren och insatt jurist som pedagogiskt går igenom lagar och prejudikat. Trossamfundsledarna har därmed en bättre möjlighet att inom ramen för religionsfriheten viga par samtidigt som de har förståelse och respekt för de gränser som den svenska lagstiftningen har kring dessa frågor. Kursen har varit värdefull även för representanter från de trossamfund som inte har vigselrätt i Sverige, inte allra minst med tanke på att 2014 års lagändringar även inskränker vissa typer av informella äktenskap.

Samarbete med FOI

2016 fick FOI ett regeringsuppdrag från Kulturdepartementet i syfte att kartlägga våldsbejakande extremism i digitala miljöer. FOI ska för uppdragets räkning konsultera Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap - MSB, Säkerhetspolisen samt Myndigheten för stöd till trossamfund. Specifikt besitter myndigheten kompetens inom språk, kultur och religion.

En medarbetare på kansliet har därför sedan uppdraget påbörjades varit tillgänglig som resurs för FOI. Forskningsstödet från medarbetaren har rört det material som terrororganisationen IS framställt i form av så kallade ”glansiga magasin”, närmare bestämt *Dabiq* och *Rumiyyah*. Rapporteringen ska göras i mindre delar under projektiden.

Den 24-26 april 2017 anordnades en konferens vid Segerstedtsinstitutet under titeln ”Risker, orsaker och responser: Nordisk forskarkonferens om våldsamt extremism”. Vid konferensen medverkade myndighetens medarbetare för att presentera iakttagelserna. Denna data ska jämföras med terrorgruppen ISIS:s framgångar och motgångar på fältet i Irak och Syrien samt terrorattentat utförda i Europa för att efterforska eventuella samband och förändringar i budskap beroende på situation. För FOI har uppdraget per-

manentats, men för myndigheten upphörde uppdraget 2018. Den medarbetare som varit tillgänglig för FOI som resurs sammanställer under början av 2019 forskningsresultaten för publicering under våren.

Föreläsningar om rörelser inom islam

Under hösten 2018 anordnade myndigheten ett antal seminarier om samtida strömningar och rörelser inom islam. Seminarieserien var ett samarbete mellan Studieförbundet Ibn Rushd, Myndigheten för stöd till trossamfund, Teologiska institutionen på Uppsala universitet och Institutionen för historia och samtidsstudier på Södertörns högskola. Tanken med seminarieserien var att ge en nyanserad bild av några samtida muslimska grupperingar som allt oftare har kommit att diskuteras i svensk offentlighet. Höstens seminariedagar hade följande teman: *Muslimska brödrskapet*, *Salafismens olika uttryck* och *Samtida shiitiska rörelser*. Medverkande föreläsare var Mohammad Fazlhashemi (UU), Emin Poljarevic (UU), Rickard Lagervall (LU), Susanne Olsson (SU), Guney Dogan (GU), David Thurfjell (SH), Bitte Hammargren (FOI). Sammanlagt deltog ungefär 200 personer som åhörare vid dessa heldagsseminarier.

II:11 Fördelning av bidragen

Riksdagen har beslutat om ett anslag för stöd till trossamfunden på 81 919 000 kr. Detta framgår även av regeringens regleringsbrev beslutat 2017-12-13 (2017/02582/LS (delvis)). Regeringen har beslutat att 3 572 000 kr av anslaget ska disponeras av Skatteverket för motsvarande statens kostnader för att finansiera hjälpen med uppbörd av avgift inom de statsbidragsberättigade trossamfund där avgiften är aktuell (Ku2017/02711/D), (Ku2018/00153/D). Anslaget är lägre än år 2017 på grund av att medel till bidraget kallat säkerhetshöjande åtgärder och vissa vakter inte längre ligger inom Myndigheten för stöd till trossamfunds budget.

Myndigheten har under året berörts av 6 regleringsbrev:

Ställt till	Datum	Dnr	Speciellt gällande
Myndigheten för stöd till trossamfund	2017-12-13	Ku2017/02582/LS (delvis)	Regleringsbrev för budgetår 2018 avseende Myndigheten för stöd till trossamfund
Skatteverket	2017-12-13	Ku2017/02544/LS (delvis)	Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende anslag 6.1 Allmänna val och demokrati (ap.28. 13,17)
Skatteverket	2018-02-01	Ku2017/02711/D Ku2018/00153/D	Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Myndigheten för stöd till trossamfund
Skatteverket	2018-02-22	Ku2018/00317/D	Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende anslag 6.1 Allmänna val och demokrati (ap.28. 13,17)
Valmyndigheten	2018-04-19	Ku2018/00544/D Ku2018/00983/D	Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende anslag 6.1 Allmänna val och demokrati
Kammarkollegiet	2018-08-30	Ku2018/01720/DISK	Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende anslag 6.1 Allmänna val och demokrati

Fördelning av bidrag för år 2018

Organisationsbidrag	
Organisationsbidrag	57 769 000
<u>Avgår för uppbördshjälp</u>	<u>3 572 382</u>
<i>Summa att fördela</i>	<i>54 196 618</i>
Verksamhetsbidrag	
Teologisk utbildning	900 000
<u>Andlig vård</u>	<u>10 000 000</u>
<i>Summa att fördela</i>	<i>10 900 000</i>
Projektbidrag	
Lokalbidrag	12 000 000
Etableringsbidrag	2 000 000
<u>Särskilt utbildningsbidrag</u>	<u>250 000</u>
<i>Summa att fördela</i>	<i>14 250 000</i>
Totalt av statsbidraget	81 919 000
Utnyttjat anslagssparande	1 000 000
Totalt att fördela	82 919 000

Ovanstående fördelning beslutades 2017-12-20 för år 2018. Till de i regleringsbrevet anslagna medlen nyttjades, som tabellen visar, 1 000 000 kr från föregående års anslagssparande för att förstärka organisationsbidraget. Ytterligare 1 660 000 kr från anslagssparandet från år 2017 anslogs under året för att stärka posten Lokalbidrag. 2018-12-13 beslutades en omfördelning så tillvida att 250 000 kr flyttades från posten Andlig vård under Verksamhetsbidrag till förmån för posten Lokalbidrag under Projektbidrag. Vid årets slut gällde nedanstående fördelning:

Efter omfördelning:

Organisationsbidrag	
Organisationsbidrag	57 769 000
<u>Avgår för uppbördshjälp</u>	<u>3 572 382</u>
<i>Summa att fördela</i>	<i>54 196 618</i>
Verksamhetsbidrag	
Teologisk utbildning	900 000
<u>Andlig vård</u>	<u>9 750 000</u>
<i>Summa att fördela</i>	<i>10 650 000</i>
Projektbidrag	
Lokalbidrag	13 910 000
Etableringsbidrag	2 000 000
<u>Särskilt utbildningsbidrag</u>	<u>250 000</u>
<i>Summa att fördela</i>	<i>16 160 000</i>
Totalt av statsbidraget	81 919 000
Utnyttjat anslagssparande	2 660 000
Totalt att fördela	84 579 000

Fördelning av utbetalda bidrag

Under året har följande medel **utbetalats**:

Organisationsbidrag	Verksamhetsbidrag	Projektbidrag
54 196 619 kr	10 633 224 kr	15 846 284 kr

Beställningsbemyndigande

I Regleringsbrev 2017-12-13 (2017/02582/LS (delvis)), finansiella villkor 4.3.5. ges beställningsbemyndigande för utgiftsområde 17, anslag 9:2. ges beställningsbemyndigande:

Anslag/ap	2018 Bemyndigande	2019 Infriade åtaganden	2020 Infriade åtaganden	2021 Infriade åtaganden	Slutår
9:2 Stöd till trossamfund					
ap.1	46 000	23 000	23 000		2020

Utestående åtaganden redovisas vid vart och ett av de berörda projektbidragsredovisningarna samt i figuren nedan.

	Utestående åtaganden
Projektbidragstyp	
Lokalbidrag	
Byggnation	7 777 887
Anpass. f pers m funkt.neds	1 318 111
*Bidrag till säkerhetshöjande åtgärder	1 144 812
Etableringsbidrag	390 000
Särskilt utbildningsbidrag	20 000
Utestående för 2019	8 946 285
Utestående för 2020	1 704 525
Totalt utestående	10 650 810

* Bidragsmedel har under året disponerats via anslag 6.1 men ej ingått i myndighetens budget.

Medel för säkerhetshöjande åtgärder samt vissa vakter

Som nämnts under bl.a. II:1 samt II:1:2 ovan, ingick inte medel till bidraget säkerhetshöjande åtgärder samt vissa vakter i myndighetens budget under redovisningsåret 2018, men myndigheten disponerade medel för att enligt förordningsändring kunna fullfölja de beslut om bidrag som myndigheten fattat under 2018, samt tidigare år, tagit.

Enligt regeringsbeslut 2017 ska detta bidrag från år 2018 också kunna sökas av andra organisationer i civilsamhället, förutom de statsbidragsberättigade trossamfunden. På grund av olika orsaker kunde detta inte genomföras från början av året. För att ge möjlighet för de statsbidragsberättigade trossamfunden att kunna vända sig till regeringen för stöd för dessa åtgärder på annan myndighet, utlyste Myndigheten för stöd till trossamfund, efter samtal med Kulturdepartementet, bidraget under våren 2018. Myndigheten för stöd till trossamfund har därför under året administrerat de utestående bidrag som myndighetens nämnd eller råd beslutat om åren 2015-2017 samt utlyst och administrerat ansökningar från våren 2018. Medlen för dessa har utbetalats efter beslut av Rådet för statsbidrag till trossamfund, via särskild bidragstyp hos Statens Service Center, från de medel som förvaltas hos Kammarkollegiet, men disponerats av SST.

Enligt SFS 2018:1534, *Förordning om ändring i förordningen (1999:74) om statsbidrag till trossamfund*, ska Myndigheten för stöd till trossamfund fortsätta att administrera de ansökningar gällande bidrag som myndigheten mottagit innan 1 oktober 2018, detta enligt lydelsen: "Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar om statsbidrag som lämnats in före ikraftträdandet. Handläggningen av dessa ansökningar ska slutföras av Myndigheten för stöd till trossamfund."

Utifrån detta kommer handläggningen av åtaganden gällande säkerhetshöjande medel beslutade vid myndigheten att slutföras under 2019.

Eftersom beslut gällande dessa bidrag tagits av myndigheten, samt att fördelade medlen inte kommer att redovisas av den myndighet som förvaltar medlen, görs under II:11:3:1 nedan en tilläggsredovisning som ej ingår i Myndigheten för stöd till trossamfunds budget utan redogör för ovanstående disponerade medel.

Fördelade medel som ej ingått i myndighetens budget år 2018

Medel fördelade till bidrag för säkerhetshöjande åtgärder samt vissa vakter år 2018:

9 242 107 kr

Utestående åtagande att infrias för år 2019 från anslag 6.1:

1 144 812 kr

- Årets redovisning har till stor del dubbelkollats via Excel. För att underlätta detta arbete redovisas inte summorna delade med punkter utan tusen och hundratalsavgränsning. Tabeller för jämförande år 2016 och 2017 i årsredovisningen är original och har inte helt ändrats till material för Excelbearbetning.

II:11:1 Organisationsbidrag

Totalt fanns anslag på 54 196 618 kr att fördela efter avdrag på 3 572 382 kr (äskandet från Skatteverket: 3 572 000 kr) för statens kostnader för hjälpen med uppörd av medlemsavgifter samt omfördelning. Bidrag utbetalat som organisationsbidrag från SST var: 54 196 619.

Från och med år 2017 tillämpas en ny schablon för fördelning. Denna gör att den förskjutning orsakad av statistik från tidigare år, i relation till tidigare års bidragssumma, inte längre påverkas utan varje trossamfunds bidragsgrundande person får precis lika mycket per person. Under år 2018 var denna summa 71,30 kr. Från och med år 2017 behandlas också organisationsbidraget till de nordiska kyrkorna på samma sätt och med samma tillämpningsmodell som övriga trossamfund som får del av bidraget.

I nedanstående tabell över utbetalda bidrag har beloppet *minskats* med statens kostnader för uppörden av medlemsavgift för de trossamfund som får statens hjälp med detta. För att en statistiskt korrekt siffra ska kunna redovisas finns också från år 2017 det belopp myndigheten har *överfört per berört trossamfund* från det beslutade organisationsbidraget till Skatteverket för uppördshjälpen. Detta redovisas i separat kolumn.

Tabell över *via myndigheten utbetalat organisationsbidrag* finns i bilagan sist i redovisningen.

Av myndigheten beslutad fördelning av organisationsbidrag mellan trossamfunden och per bidragsgrundande person (betjänad) för år 2016-2018)

Trossamfund	Summa bidrag efter uppördshjälp	+ uppörds hjälp	Summa bidrag efter uppördshjälp	+ uppörds hjälp	Summa bidrag	Bidrag per betjänad
	År 2018	År 2018	År 2017	År 2017	År 2016	År 2016
Alevitiska Riksförbun.	319 505		299 777		261.058	73
Anglikanska kyrkan	182 775		245 057		253.411	72
ELM-Bibeltrognavänner*	-		-		*19.500	-
Danska kyrkan	49 000		70 000		*100.000	*
Equmeniakyrkan	8 323 893	375 291	8 611 593	373 128	9.611.553	78
Estniska Ev-luth kyrkan	316 763		320 878		330.530	70
Ev Fosterlands-Stiftelsen	2 580 715		2 819 161		3.155.262	74
Evangeliska Frikyrk	3 480 571	86 919	3 499 231	86 646	3.507.469	73
Frälsningsarmén	609 271	25 662	688 065	26 292	980.247	86
ISR						
- FIFS	2 057 213	104 244	1 592 014	72 030	2.067.892	
- IFBS	518 660		513 934		-	-
- IKUS	1 094 039	122 892	1 037 051	110 985	1.145.148	
- SMF	2 436 744	75 852	2 354 692	138 441	2.115.743	
- SIF	1 436 261		1 042 531		818.257	
- ISS	2 079 113	123 258	2 225 544		1.273.743	
- BIS	560 953	226 527	715 750	193 809	782.225	
Isländska kyrkan	49 000		70 000		*100.000	*
Judiska Centralrådet	584 599		593 831		636.109	76
Lettiska Ev-luth kyrkan	90 614		98 668		140.954	74
Mandeiska Sab. Samf.	540 593		499 199		558.382	73

Trossamfund	Summa bidrag efter upp- bördshjälp	+ uppbörds hjälp	Summa bidrag efter upp- bördshjälp	+ uppbörds hjälp	Summa bidrag	Bidrag per betjänad
	År 2018	År 2018	År 2017	År 2017	År 2016	År 2016
Norska kyrkan	147 837		210 000		*300.000	*
OÖKER						
- Antiokiska Grek-ort	52 513		71 958		46.544	73
- Armenisk ap kyrkan	310 296		315 227		161.263	68
- Bulgarisk ort kyrkan	59 472		57 223		**28.605	**36
- Eritreanska ort kyrk	604 775		456 782		183.318	69
- Etiopisk ort kyrkan	302 282		220 308		215.918	75
- Finska ort kyrkan	51 360		73 371		104.816	70
- Grekisk ort kyrkan	1 565 891		1 716 689		1.002.300	57
- Koptisk ort kyrkan	333 916		222 097		191.353	66
- Makedonisk ort kyrkan	477 816		483 606		443.274	74
- Rumänska ort kyrkan	498 554		492 761		446.015	73
- Ryska ort kyrkan	238 311		247 489		117.556	78
- Ryska ort Moskva pat	102 544		146 491		177.220	73
- Serbisk ort kyrkan	1 654 467		1 584 790		2.013.346	72
- Svenska ort prosteriet	150 649		151 355		159.659	73
- Syrisk ort patr ställför#	1 208 690	270 102	1 234 348	265 251	-	-
- Syrisk ort ärkestiftet#	1 776 453	90 174	1 703 815	86 835	-	-
- Syrisk ort kyrkan#	-	-	-	-	3.095.102	68
- Österns ass kyrka	552 825		529 241		440.641	72
Pingströrelsen	7 860 492	163 338	7 487 010	153 615	8.105.171	75
Rom-Katolska kyrkan	6 305 845	1 850 919	6 279 317	1 807 218	5.958.609	70
Sjundedags Adv.samf	259 330		251 924		272.970	77
Sv Alliansmissionen	1 386 672	52 542	1 399 587	52 017	1.512.978	77
Sv Buddh. Samarbetsråd	636 550		565 148		358.457	74
Ungerska Prot kyrkan	348 797	4 662	354 576	4 641	275.091	52
Totalt ⌘	54 196 618	3 572 382	53 552 089	3 370 908	53.467.689	

Bidraget per betjänad varierade tidigare mellan trossamfunden. Detta berodde bland annat på den tröghetsmodell på 70% som grundbidrag, och resterande i eventuellt rörligt bidrag enligt fördelningsmodellen med uppfyllt egeninsats som kriterium. Likaså betalade de trossamfund som har avgiftshjälp 21 kr per betalningsskyldig vilket också visas i en minskning för dessa trossamfund i ovanstående jämförelsetabell för år 2016.

⌘ Inklusivt närmast avrundningsdecimal till hela kronor. Skatteverket har avrundat sin begäran till regeringen och äskat 3 572 000 kr.

* Har betalats ut enligt särskild ordning under åren 2015-2016. Trossamfundet var statsbidragsberättigat under åren 2017 samt 2018 men på grund av att antalet betjänade fallit under gränsen för rätten till organisationsbidrag har inget sådant bidrag utbetalats under åren 2017 eller 2018.

Tidigare år redovisat i en gemensam post bestående av trossamfunden Syrisk-ortodoxa ärkestiftet samt Syrisk-ortodoxa kyrkan ställföreträderskap.

Antal församlingar inom respektive trossamfund som fått organisationsbidrag

Trossamfund	Antal församlingar som får bidrag	Totalt antal församlingar	Antal församlingar som får bidrag	Totalt antal församlingar	Antal församlingar som får bidrag	Totalt antal församlingar
	År 2018	År 2018	År 2017	År 2017	År 2016	År 2016
Alevitiska Riksförbundet	6	6	6	6	6	6
Frälsningsarmén	32	85	32	88	27	91
Equmeniakyrkan	60	685	58	697	68	719
Evangeliska Frikyrkan	93	303	90	307	99	304
Pingströrelsen	150	439	172	440	150	440
Sjundedags Adv.samfundet	8	34	9	35	10	35
Svenska Alliansmissionen	21	161	19	162	19	162
ELM-Bibeltrogna Vänner	-	-	-	-	4	39
Ev Fosterlands-Stiftelsen	153	291	171	297	219	304
Estniska Ev-lutherska kyrkan	5	6	6	6	6	6
Lettiska Ev-lutherska kyrkan	6	6	6	6	7	7
Mandeiska Sab. Samf.	12	12	13	13	13	13
Ungerska Prot kyrkan	1	13	1	1	1	1
Danska kyrkan	1	1	1	1	1	1
Norska kyrkan	1	1	2	1	2	2
Isländska kyrkan	1	1	1	1	1	1
Anglikanska kyrkan	2	2	2	2	2	2
Romersk-Katolska kyrkan	44	44	44	44	44	44
OÖKER						
- Antiokiska Grek-ort	5	7	10	10	1	4
- Bulgarisk ortodoxa kyrkan	1	2	2	2	1	2
- Finska ortodoxa kyrkan	1	1	1	1	1	1
- Grekisk ortodoxa kyrkan	4	9	4	3	6	8
- Makedonisk ortodoxa kyrkan	2	2	2	2	2	2
- Rumänska ortodoxa kyrkan	4	4	3	3	3	3
- Ryska ortodoxa kyrkan	1	1	1	1	1	1
- Ryska ort Moskva patr	9	9	2	2	2	2
- Serbisk ortodoxa kyrkan	3	7	9	8	9	9
- Svenska ortodoxa prostriet	2	2	2	2	2	2
- Armenisk apostoliska kyrkan	7	7	5	5	3	3
- Eritreanska ort kyrkan	13	21	12	21	3	6
- Etiopisk ortodoxa kyrkan	3	6	2	6	2	3
- Koptisk ortodoxa kyrkan	9	9	3	9	5	6
- Syrisk ortodoxa kyrk *	-	-	-	-	41	44
- Ärkestiftet syrisk ortodoxa patriarkatet	23	23	23	23	-	-
- Syrisk ortodoxa ställföreträdarskapet	16	19	16	20	-	-
- Österns assyriska kyrka	6	6	7	6	6	6

Trossamfund	Antal församlingar som får bidrag	Totalt antal församlingar	Antal församlingar som får bidrag	Totalt antal församlingar	Antal församlingar som får bidrag	Totalt antal församlingar
	År 2018	År 2018	År 2017	År 2017	År 2016	År 2016
Judiska Centralrådet	4	4	4	4	4	4
<i>Islamiska Samarbetsrådet</i>						
- BIS	25	25	23	26	22	26
- FIFS	31	49	32	50	36	49
- IKUS	18	27	18	37	17	24
- IFBS	10	10	8	6	-	-
- ISS	37	53	32	49	32	43
- SIF	20	20	18	22	18	18
- SMF	35	49	38	50	39	42
Sv Buddh. Samarbetsråd	14	23	13	25	10	11
Totalt	899	2 485	922	2 542	945	2 496

* Församlingarna redovisades tidigare gemensamt.

Av totalt nästan 2 500 församlingar, fördelat över 66 trossamfund, har ca 900 fått del av organisationsbidrag. (Ytterligare ca 66 församlingar tog under året emot etableringsbidrag för nystartad församling.) Andelen församlingar som får bidrag varierar mellan trossamfunden. Inom vissa trossamfund får så gott som samtliga församlingar bidrag medan andra trossamfund prioriterar vid fördelningen av bidraget. Inget trossamfund får behålla mer än högst 10 % av sitt organisationsbidrag för administration.

II:11:2 Verksamhetsbidrag

Anslaget för verksamhetsbidrag har fördelats enligt följande efter omfördelning:

Bidrag för teologisk utbildning	900 000 kr
Bidrag till andlig vård inom sjukvården	9 750 000 kr
Summa	10 650 000 kr

Bidraget har kunnat utbetalas enligt följande:

Bidrag för teologisk utbildning	900 000 kr
Bidrag till andlig vård inom sjukvården	9 050 266 kr
Verksamhetsutveckling Andlig vård	682 958kr
Summa	10 633 224 kr

II:11:2.1 Teologisk utbildning

Bidraget till teologisk utbildning, **900 000 kr**, har myndigheten beslutat fördela mellan de bidragsberättigade utbildningsinstitutionerna enligt schablon vilket gav följande fördelning för år 2018:

<i>Teologisk institution</i>	<i>Summa bidrag</i>	<i>Summa bidrag</i>	<i>Summa bidrag</i>
	År 2018	År 2017	År 2016
Johannelunds teologiska högskola	250 000	250 000	250.000
Prästseminariet i Sthlms katolska stift	100 000	100 000	100.000
Teologiska Högskolan, Stockholm	300 000	300 000	500 000
Örebro Teologiska Högskola	250 000	250 000	250 000
Summa	900 000	900 000	1.100.000

II:11:2:2 Andlig vård inom sjukvården

Verksamhetsbidraget som myndigheten hade att fördela till den andliga vården i sjukvården var år 2018 10 000 000 kronor. Bidragsbeloppet innefattar förutom kostnadsbidrag till tjänster, även en relativt stor budgetpost för utbildning av medarbetare inom den andliga vården i sjukvården. Att exakt budgetera för utbildningskostnader är svårt eftersom det till slut handlar om hur många medarbetare som under året har möjlighet att ta del av de utbildningar som erbjuds. Utveckling av nya tjänster inom den andliga vården, innebär också att bidragsmedel avsätts i samband med att beslut fattas om en ny tjänst. Men beredningen och tillsättningen av en tjänst tar ibland längre tid än beräknat, varför bidragsmedel inte tas i anspråk under det år som de först reserverades för en tjänst. Dessa två skäl gör att den faktiska utbetalningen av bidragsmedel ofta tenderar att bli något lägre i relation till vad som fördelades, särskilt i skeden då tjänster är under uppbyggnad.

Utbetalade bidrag för andlig vård inom sjukvården

Bidrag	Summa bidrag	Summa bidrag	Summa bidrag
	År 2018	År 2017	År 2016
Kristna kyrkornas verksamhet	6 222 265	6 343 920	6.330.053
Muslimsk verksamhet för andlig vård inom sjukvården	2 368 000	1 957 550	1.872.800
Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd	460 000	538 500	572.500
Andlig vård - utbildning	682 958	495 705	402.031
Summa	9 733 223	9 335 675	9.177.384

”En viktig del av hälso- och sjukvårdens ansvar och uppdrag är att jobba utifrån en helhetssyn på människan, vilket innebär att hänsyn ska tas till både fysiska, psykiska, sociala, andliga och existentiella behov.” Så inleder Region Gävleborg den överenskommelse man under år 2018 formulerat gällande den andliga vården i sjukvården. Region Gävleborg är inte ensamma om att teckna överenskommelser av detta slag. Under senare år har liknande skrivelser tecknats i flera regioner/landsting. Det är ett sätt att tydliggöra den andliga vårdens roll inom sjukvården, kompetensen som medarbetare för andlig vård i sjukvården bidrar med, men också ansvarsfördelning och avgränsningar. I texterna framgår även att den andliga vården idag innefattar företrädare för flera religioner. Genom dessa överenskommelser bekräftas betydelsen av trossamfundens arbete i relation till sjukvården genom de tjänster som möjliggörs genom bidragen som myndigheten förmedlar. Att den andliga vården i sjukvården tydliggörs genom överenskommelser av detta slag och även särskilt nämner att den idag innefattar företrädare för olika trossamfund och religioner, kan också sättas i relation till myndighetens arbete. Under de senare cirka 15 åren har myndigheten haft ett tydligt uppdrag att stödja utvecklingen av tjänster för andlig vård inom sjukvården för trossamfund som tidigare inte varit representerade vid sjukhusen. Det ger en ökad tillgänglighet av medarbetare som utgör resurs för patienter, närstående och personal när de önskar kontakt med en företrädare för den religion de tillhör eller känner samhörighet med. Men det ger också en bättre beredskap för sjukhusen att förverkliga den helhetssyn som uttrycks inom sjukvården både i överenskommelser och grundläggande dokument. Genom närvaro av medarbetare för andlig vård som företräder olika trossamfund och religioner, finns en ökad beredskap till att möta de andliga och existentiella behov som ofta kommer till uttryck hos patienter och närstående i samband med allvarlig sjukdom och sjukhusvistelser. Detta är även ett sätt att främja religionsfriheten. Myndigheten administrerar bidraget till den andliga vården i sjukvården. Under året bistod myndigheten även med att ta fram en allmänt hållen informationsbroschyr som beskriver den andliga vår-

den i sjukvården. Den har framför allt blivit spridd på sjukhusen och fått ett mycket gott mottagande, varför en andra upplaga snabbt fick gå i tryck.

Några trossamfund/råd har ett samordnande ansvar för tjänster inom den andliga vården i sjukvården och uppbär ett visst samordningsbidrag. För den kristna delen uppgick det till 115 000 kronor, för den muslimska delen 73 000 kronor och för den buddhistiska delen 15 000 kronor under år 2018. Samordningen innebär främst planering och genomförande av utbildningar för dem med tjänst inom andlig vård och för personer på kontaktlistor, samt att utgöra en resurs i samband med att nya medarbetare rekryteras och introduceras i arbetet.

Tjänster

Till den del av Sjukhuskyrkan som relaterar till de bidragsberättigade trossamfunden lämnades kostnadsbidrag till 55 tjänster under 2018. Av dessa var fyra kopplade till Stockholms katolska stift, sju tjänster relaterade till de ortodoxa/orientalska kyrkorna och resterande 44 till de frikyrkliga trossamfunden. Normal bidragsnivå ligger på ungefär 50 000 – 180 000 kronor, med undantag för några av de frikyrkliga tjänsterna vid landets universitetssjukhus som har högre bidragsnivå utifrån ett prioriteringsbeslut som de frikyrkliga trossamfunden fattat. Då flertalet tjänster har en sysselsättningsgrad på mellan 50 – 100 % är egeninsatserna från arbetsgivarförsamlingarna betydande.

Tio koordinatörer och tre sjukhusimamer fanns under våren i tjänst för den muslimska delen av den andliga vården i sjukvården. Bidragen täcker en stor del av kostnaden för tjänsterna. Egeninsats ges genom de ideella insatserna som görs av personer från församlingar som finns på särskilda kontaktlistor och i vissa fall även genom insamlade medel i församlingar. En viss omDisposition gjordes under året vilket innebar att en koordinatörstjänst avslutades och en annan koordinatörstjänst utökades till att bli en sjukhusimamtjänst på halvtid. Under hösten fanns därmed 9 koordinatörstjänster med sysselsättningsgrad på 25 % och fyra sjukhusimamtjänster på halvtid. Ytterligare en sjukhusimamtjänst har varit under beredning under året, men tillsättningen blev klar först vid årets slut varför den tillträdde i januari 2019. När det gäller den sistnämnda tjänsten har flera församlingar gått samman för att bidra med en ekonomisk egeninsats för att möjliggöra en halvtidstjänst. Berörd region bidrar även med ett mindre bidrag för att möjliggöra tjänsten, i överensstämmelse med stöd som detta landsting ger till andra tjänster för andlig vård på sjukhus inom området. Det är en strävan att där det är möjligt omvandla de 25 % tjänsterna till halvtidstjänster för att öka tillgängligheten på sjukhusen. Men även då tjänsterna är på halvtid finns fortsatt behov av att medarbetarna till sin hjälp har ett antal personer på kontaktlistor som kan kallas in vid behov. Det är särskilt viktigt med tanke på att ha tillgång till resurspersoner som kan tala olika språk, som representerar olika riktningar inom islam och för att också ha både män och kvinnor som kan kallas in.

Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd ansvarar för två koordinatörstjänster på vardera 40 % av heltid. Bidraget som förmedlas genom myndigheten täcker större delen av kostnaden för dessa tjänster.

Koordinatorerna har i sin tur cirka 120 personer som utsetts av lokala föreningar till att finnas med på kontaktlistor och som är villiga att göra ideella insatser för andlig vård på sjukhusen. Dessa finns spridda över stora delar av landet och koordinatörerna ansvarar också för kontakter med och besök på sjukhus i hela landet.

Utbildning

Myndighetens tillämpningsföreskrifter ger möjlighet att fördela bidrag till utbildning av personal inom den andliga vården i sjukvården. Det ligger även i linje med förväntan som uttrycks från sjukvårdens sida om lämplig kompetens och utbildning hos de medarbetare som arbetar med andlig vård inom sjukvården och för att säkerställa kvalitet i insatserna. Den kristna delen av den andliga vården i sjukvården har sedan många år ett utbildningsprogram som i långa stycken är en avancerad själavårdsutbildning med fokus på sjukvården och som förutsätter grundutbildning som innefattar kurser i själavård. Samarbetsrådet för andlig vård inom sjukvården, som är ett råd gemensamt för Svenska kyrkan, Sveriges frikyrkosamråd, Stockholms katolska stift och med de ortodoxa kyrkorna adjunge-

rade till rådet, ansvarar för denna utbildning. Under år 2018 deltog 21 medarbetare från de bidragsberättigade trossamfunden i något av de fyra stegen i denna utbildning.

De muslimska medarbetarna har under året mötts till två utbildningsdagar. Lokalt har på några håll också arrangerats utbildningstillfällen för personer på sjukhuskoordinatörers och sjukhusimamers kontaktlistor. Ett samtal pågår om utveckling av en något mer omfattande utbildning för dem med tjänst inom andlig vård i sjukvården för den muslimska delen. Som ett led i detta blev det mot slutet av året klart att en av sjukhusimamerna kommer att gå en utbildning inriktad på andlig vård inom sjukvården vid ett utbildningsinstitut i England. Det möjliggörs genom bidragsmedel förmedlade via myndigheten och ses som ett ”pilotfall” för att pröva om denna utbildning skulle kunna nyttjas av flera eller om delar av utbildningsmodellen kan implementeras i svensk kontext.

Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd har inbjudit till två utbildningsdagar under året. Dessa dagar har erbjudit en fördjupande utbildning för handplockade personer på koordinatörernas kontaktlistor som ofta är de som kallas in. Man har också inlett en process i dialog med personer med mycket god kunskap inom fältet, för att på sikt utveckla en utbildningsmodell för dem som på olika sätt bär ansvar för insatser inom den buddhistiska delen av den andliga vården i sjukvården. Sammanlagt har cirka 20 personer deltagit vid varje tillfälle.

II:11:3 Projektbidrag

Anslaget för projektbidrag fördelades vid årets början enligt följande:

Lokalbidrag	12 000 000 kr
Etableringsbidrag	2 000 000 kr
Särskilt utbildningsbidrag	250 000 kr
Summa	14 250 000 kr

Anslaget för projektbidrag omfördelades enligt följande samt förstärktes med hjälp av anslagssparande från tidigare år:

Lokalbidrag	13 910 000 kr
Etableringsbidrag	2 000 000 kr
Särskilt utbildningsbidrag	250 000 kr
Summa	16 160 000 kr

Anslaget för projektbidrag har kunnat utbetalas enligt följande:

Lokalbidrag	13 822 231 kr
Etableringsbidrag	1 854 053 kr
Särskilt utbildningsbidrag	170 000 kr
Summa	15 846 284 kr

II:11:3:1 Lokalbidrag

I Regleringsbrev beslutat 2017-12-13 (Ku2017/02582/LS (delvis)) anges den samlade mängden statsbidrag som anslag 9.2 tilldelats för året. Myndigheten lät först fördela 12 miljoner kronor för bidrag till lokaler samt anpassning av lokaler för personer med funktionsnedsättning. Efter beslut om omfördelning, vilket redovisas ovan, anslogs 13 910 000 kr för ändamålet. I denna förstärkning låg dels omfördelning inom bidragen och dels de kvarvarande medel som anslagssparandet lät rymma. 13 822 231 kr kunde utbetalas till trossamfunden under året.

Av nämnden/rådet beslutad fördelning av lokalbidrag samt bidrag till
anpassning av lokaler för personer med funktionsnedsättning

Trossamfund	Bidrag till lokaler	Bidrag till anpassning av lokaler för funktionsnedsatta	Bidrag till lokaler	Bidrag till anpassning av lokaler för funktionsnedsatta	Bidrag till lokaler	Bidrag till anpassning av lokaler
	År 2018	År 2018	År 2017	År 2017	År 2016	År 2016
Bibeltrogna Vänner - ELM	500 000					
Equmeniakyrkan	802 820	892 816	1 184 802	934 551	233.294	356.000
Ev Fosterlands-Stiftelsen			14 225	200 000	750.000	200.000
Evangeliska Frikyrkan	500 000	477 500	276 800	274 100		
Frälsningsarmén				423 750		
Gemensamma församl		95 948	64 500	485 524	1.466.200	300.000
Judiska centralrådet			670 000			100.000
Mandeiska Sabe. samf.						
Pingströrelsen	1 393 647	1 053 880	2 971 596	1 372 000	2.411.950	241.662
Romersk-Katolska kyrkan		200 000	1 091 810	200 000	2.000.000	
Sv Alliansmissionen	40 000		1 446 000	494 487	725.000	200.000
Sveriges Buddhistiska Sam.råd			651 951			
OÖKER						
Armeniska kyrk						
Grekisk orto kyrkan						
Koptisk ortodoxa kyrkan	225 000					
Makedoniska ortodoxa kyrkan	244 634					
Rumänska ortodoxa kyrkan						
Serbisk ortodoxa kyrkan			818 406	128 000	123.438	
Syrisk ortodoxa kyrkan#	-	-	-	-	2.084.565	
Syrisk ort ställföret			174 000		-	-
Syrisk orto kyrkan ärk					-	-
Österns assyriska kyrka						
ISR						
BIS		165 000	1 178 500			
FIFS			120 300	90 000	1.387.500	
IKUS						
ISS	500 000					
SIF						
SMF			2 000 000			
Totalt	4 206 101	2 885 144	12 662 890	4 602 412	11.181.947	1.397.662

Utbetalning av lokalbidrag

Enligt myndighetens tillämpningsföreskrifter betalades tidigare lokalbidrag ut dels efter att projektet påbörjats och kostnaderna uppgått till 80% av bidraget, dels efter en slutredovisning. Från och med år 2017 tillämpas en för alla parter förbättrad modell vilken redogörs för under bl.a. II:1:1 samt II:1:3.

<i>Trossamfund</i>	Bidrag till lokaler	Bidrag till anpassning av lokaler för funktionsnedsatta	Bidrag till lokaler	Bidrag till anpassning av lokaler för funktionsnedsatta	Bidrag till lokaler	Bidrag till anpassning av lokaler f. personer med funkt.
	År 2018	År 2018	År 2017	År 2017	År 2016	År 2016
Bibeltrogna Vänner - ELM	250 000					
Danska kyrkan						100.000
Equmenia kyrkan	520 250	555 205	1 191 102	941 150	375.794	1.061.850
EFS			14 225		750.000	200.000
Evangeliska Frikyrkan	276 800	514 600		177 606	52.570	112.424
Frälsningsarmén		200 000		243 437		200.000
Gemensamma församl	268 000	508 113	89 740	209 399	1.172.960	178.750
Judiska centralrådet	748 000				15.000	100.000
Pingströrelsen	2 590 047	1 460 042	1 812 596	1 129 400	2.584.000	322.000
Romersk-Katolska kyrkan	591 810	300 000			2.264.000	25.000
Sv Alliansmissionen	1 286 000	220 000	100 000	381 124	725.000	200.000
Sveriges Buddhistiska	651 951					20.000
OÖKER						
Grekisk orto kyrkan						200.000
Koptisk orto kyrkan	112 500					
Makedoniska orto kyrkan	122 317				16.800	
Serbisk orto kyrkan	723 096	100 000	95 310	28 000	123.438	
Syrisk ort ställföretr		62 500	258 565			
Syrisk orto kyrkan ärk					2.000.000	
ISR						
BIS	1 178 500	82 500	292 000		368.000	
FIFS			1 507 800	90 000		
IKUS					185.796	
SMF	500 000					
Totalt bidrag till trossamfund	9 819 271	4 002 960	5 361 338	3 200 116	10.633.358	2.720.024

Utestående åtaganden

I Regleringsbrev 2017-12-13 (2017/02582/LS (delvis)), finansiella villkor 4.3.5. ges beställningsbemyndigande för utgiftsområde 17, anslag 9:2. ges beställningsbemyndigande:

Utestående åtagande för bidragstypen är:

	Utestående åtaganden
Projektbidragstyp	
<i>Lokalbidrag</i>	
Byggnation	7 777 887
Anpass. f pers m funkt.neds	1 318 111
Totalt utestående:	9 095 998

Fördelning av bidrag till säkerhetshöjande åtgärder och vakter

Som redovisats ovan har medlen för säkerhetshöjande åtgärder och vakter inte legat inom myndighetens budget under år 2018. De medel som har fördelats av de disponerade medlen via myndighetens försorg redovisas nedan.

<i>Trossamfund</i>	Bidrag till säkerhetshöjande åtgärder samt vakt År 2018	Bidrag till säkerhetshöjande åtgärder samt vakt År 2017	Bidrag till säkerhetshöjande åtgärder samt vakt År 2016
EFS			152.356
Judiska centralrådet	5 257 256	4 094 926	1.373.742
Mandeeiska Sabe. tros.		16 370	386.720
Rom-Katolska kyrkan	106 380		
Sveriges Buddhistiska		160 625	40.000
OÖKER			
Armeniska ap kyrkan		80 000	320.000
Grekisk ortodoxa kyrk	400 000	116 094	320.000
Koptisk ortodoxa kyrk		130 775	669.225
Makedoniska ortodoxa kyrkan	636 290	180 000	190.000
Rumänska ortodoxa kyrkan		400 000	
Serbisk ortodoxa kyrkan		379 125	40.000
Syrisk ort ställföretr	240 000	1 130 314	710.500
Syrisk orto kyrkan ärk	172 651	400 000	
Österns Assyriska		34 500	
ISR			
BIS	200 000	200 000	296.713
FIFS		110 838	633.525
IKUS	1 751 260	2 205 200	1.574.400
ISS		104 525	200.000
SIF	200 000	152 453	40.000
SMF	195 181	359 230	553.125
Totalt bidrag till trossamfund	9 159 018	10 254 975	7.500.306
Säkerhetsutbildning	83 089	181 749	444.231
Totalt utbetalt	9 242 107	10 436 724	7.944.537

Utestående åtagande för Säkerhetshöjande åtgärder	1 144 812
--	-----------

II:11:3:2 Etableringsbidrag

Myndigheten har avsatt 2 000 000 kr av anslaget 2018 för etableringsbidrag. Som en konsekvens av den ökade flyktingströmmen som kommit till Sverige under senare år har fler församlingar etablerats jämfört med tidigare år. Av 84 inkomna ansökningar tilldelades 73 församlingar bidrag.

Beviljade etableringsbidrag

Trossamfund	Beviljat bidrag	Antal projekt sökta	Beviljat bidrag	Antal projekt sökta	Beviljat bidrag	Antal projekt sökta
	År 2018	År 2018	År 2017	År 2017	År 2016	År 2016
Evangeliska Frikyrkan	50 000	2	120 000	5	-	-
Pingströrelsen	-	1	-	-	30.000	1
Sv Alliansmissionen	-	-	30 000	1	30.000	1
Grekisk ort kyrkan	100 000	4	120 000	4	-	-
Romersk-katolska kyrkan	-	-	-	1	-	2
Makedonska ortodoxa kyrk	-	-	-	-	-	-
Rumänska ortodoxa kyrkan	-	-	30 000	1	30.000	1
Armeniska apost kyrkan	50 000	2	30 000	1		
Ryska ortodoxa kyrkan	-	-	-	-	-	-
Ryska ortod. Moskva patr	25 000	1	30 000	1	-	-
Etiopiska ortodoxa kyrkan	50 000	2	-	1	-	-
Eritreanska ortodoxa kyrkan	400 000	16	330 000	11	180.000	6
Koptisk ortodoxa kyrkan	-	-	-	-	120.000	4
Antiokiska ortodoxa kyrk	50 000	4	30 000	1	30.000	1
Georgiska ortodoxa kyrkan	25 000	1				
Serbisk ortodoxa kyrk	-	-	-	-	-	-
Förenade Islamiska församl	200 000	10	180 000	6	150.000	5
Isl Kulturcenter Unionen	175 000	9	270 000	9	180.000	9
Sveriges Muslimska Förbund	225 000	11	180 000	8	60.000	4
Svenska Islamiska församl	25 000	2	90 000	3	90.000	4
Islamiska Shia-Samfunden	375 000	16	450 000	15	300.000	13
Sveriges Buddh. Sam.råd	75 000	3	150 000	5	150.000	5
Mandeiska Sabeiska samf.	-	-	-	-	-	-
Totalt	1 825 000	84	2 040 000	73	1.350.000	56
<i>Ej godkända+försent inkomna</i>		11		5		1
<u>År 2018</u> <ul style="list-style-type: none"> • Försent inkomna=0 • Avslag=9 • Återkallade=2 						

Utbetalning av etableringsbidrag

Enligt myndighetens tillämpningsföreskrifter betalas etableringsbidrag ut efter redovisning av havda kostnader för projektet. Det kan därför vara så att ett etableringsbidrag beviljas men helt eller delvis betalas ut under ett kommande budgetår.

<i>Trossamfund</i>	<i>Utbetalade bidrag</i>	<i>Utbetalade bidrag</i>	<i>Utbetalade bidrag</i>
	<i>År 2018</i>	<i>År 2017</i>	<i>År 2016</i>
Antiokiska ortodoxa kyrk	50 000	30 000	30.000
Armeniska apostoliska	50 000	30 000	
Eritreanska ortodoxa kyrkan	335 000	240 000	180.000
Evangeliska Frikyrkan	80 000	90 000	-
FIFS	205 000	210 000	160.000
Georgiska ortodoxa kyrkan	25 000	-	-
Grekisk ortodoxa kyrkan	219 053	-	30.000
IKUS	180 000	270 000	180.000
ISS	350 000	420 000	345.000
Koptisk ortodoxa kyrkan	-	-	120.000
Mandeiska Sabeiska samf.	-	10 000	10.000
Pingströrelsen	-	-	30.000
Rumänska ortodoxa kyrkan	30 000	-	80.000
Ryska ortod. Moskva patr	-	30 648	-
SIF	25 000	90 000	90.000
SMF	200 000	150 000	90.000
Sv Alliansmissionen		50 507	30.000
Sveriges Buddh. Sam.råd	105 000	228 000	120.000
Totalt	1 854 053	1 849 155	1.495.000

Utestående åtaganden

I Regleringsbrev 2017-12-13 (2017/02582/LS (delvis)), finansiella villkor 4.3.5. ges beställningsbemyndigande för utgiftsområde 17, anslag 9:2. ges beställningsbemyndigande:

Utestående åtagande för bidragstypen är:

	Utestående åtaganden
Projektbidragstyp	
<i>Etableringsbidrag</i>	<i>390 000</i>

II:11:3:3 Särskilt utbildningsbidrag

Myndigheten har avsatt **250 000 kr** för särskilt utbildningsbidrag av anslaget för år 2018. 19 stycken ansökningar inkom. Av dessa avslogs 1 samt 1 återkallades.

Fördelning av särskilt utbildningsbidrag

<i>Trossamfund</i>	<i>Beviljat bidrag</i>	<i>Antal beviljade bidrag</i>	<i>Beviljat bidrag</i>	<i>Antal beviljade bidrag</i>	<i>Beviljat bidrag</i>	<i>Antal bidrag</i>
	<i>År 2018</i>	<i>År 2018</i>	<i>År 2017</i>	<i>År 2017</i>	<i>År 2016</i>	<i>År 2016</i>
FIFS	30 000	3	40 000	4	10.000	1
IKUS	110 000	11	120 000	12	130.000	13
ISS	10 000	1	40 000	4	60.000	6
SMF	20 000	2	50 000	5	30.000	3
SBS	-	-	10 000	1	-	-
Svenska ort prosteriet	-	-	10 000	1		
Totalt	170 000	17	270 000	27	230.000	23

Enligt myndighetens tillämpningsföreskrifter betalas det särskilda utbildningsbidraget ut efter redovisning av havda kostnader. Det kan alltså gå en viss tid mellan bidragsbeslut och utbetalning av bidrag.

Utbetalning av särskilt utbildningsbidrag

<i>Trossamfund</i>	<i>Utbetalade bidrag</i>	<i>Utbetalade bidrag</i>	<i>Utbetalade bidrag</i>
	<i>År 2018</i>	<i>År 2017</i>	<i>År 2016</i>
FIFS	30 000	40 000	10.000
IKUS	110 000	120 000	130.000
ISS	10 000	40 000	60.000
SBS	10 000	-	-
SMF	10 000	20 000	30.000
Totalt	170 000	220 000	230 000

Utestående åtaganden

I Regleringsbrev 2017-12-13 (2017/02582/LS (delvis)), finansiella villkor 4.3.5. ges beställningsbemyndigande för utgiftsområde 17, anslag 9:2. ges beställningsbemyndigande: Utestående åtagande för bidragstypen är:

	Utestående åtaganden
Projektbidragstyp	
<i>Särskilt utbildningsbidrag</i>	20 000

II:12 Förvaltningskostnader

Under senare år har SST:s verksamhet och uppdrag utvecklats från att till stor del ha varit bidragsgivning till att idag ha en större bredd och flera särskilda regeringsuppdrag. Detta har accentuerats och bekräftats i och med att myndigheten från och med 1 juli 2017 nu är en enrådighetsmyndighet med betoning på att vara expertmyndighet. Därför kan SST:s verksamhet inte längre knytas till separata bidrag utan förvaltningskostnaden täcker idag hela bredden av SST:s uppgifter och därutöver de särskilda regeringsuppdrag som SST haft under året. Till detta kommer att i dialogen med trossamfunden kring statsbidraget behandlas sällan ett bidrag i sänder utan alla tillämpliga bidrag diskuteras vid enskilda möten eller sammanträden. Kansliet är också så organiserat att många av myndighetens uppgifter kan, vid behov, behandlas integrerat med varandra.

Myndighetens expertroll gentemot regeringskansliet och andra myndigheter har fortsatt att utvecklas. Behovet av att stödja nyetablerade trossamfund i deras relation till staten och olika samhällsfunktioner har också ökat. Detta sammantaget gör att det inte längre är rättvisande att redovisa förvaltningskostnaderna enskilt knutna till myndighetens bidragsgivning.

Kostnaden för SST:s förvaltning uppgår till 12 670 986 kr. Då myndigheten gick in i år 2018 med ett negativt överföringsbelopp på 300 514 kr innebar detta att av anslagskrediten på 378 000 kr, enligt regleringsbrevet för 2018, har 340 500 kr av anslagskrediten nyttjats.

Skälet till att anslagskrediten har utnyttjats kan sammanfattas i tre punkter:

- Kostnader relaterade till Statens Servicecenter är fortfarande höga.
- För att möta det ökade behovet och efterfrågan av verksamhet, främst kompetensutvecklingskurser och mentorsskapsprogrammet för kvinnligt ledarskap, inom flera av våra regeringsuppdrag, har myndigheten valt att komplettera regeringsuppdragen med medel från förvaltningsanslaget.
- Semesterlöneskuld som härrör från 2017 och tidigare då myndighetens kansli hade färre anställda och med detta följde svårigheter att ta ut semester fullt ut i tanke på verksamheten och kansliets bemanning.

Kompetensförsörjning

Antalet årsarbetskrafter under året har varit 10 tillsvidareanställda. Därtill har det varit två stycken visstidsanställda forskare. Den första personen första halvåret på 40% och den andra, på andra delen av året på 50% (medelantalet anställda var 12). En person har varit tjänstledig på deltid för juridikstudier.

Under året har myndigheten haft möjligt att stärka sin kompetens genom två nyanställningar. En person med bakgrund från Polisen som förstärker myndighetens krisberedskapsarbete och en person med stor erfarenhet kring projektinriktat arbete och interreligiöst arbete som arbetat särskilt med myndighetens regeringsuppdrag.

Under åren har myndigheten valt att, i genomförandet av särskilda regeringsuppdrag och även i ordinarie verksamhet, utveckla samverkan med fler organisationer i civilsamhället och därigenom också, inom ramen för denna samverkan, köpt vissa tjänster. Detta har inneburit ett effektivt nyttjande av förvaltningsanslaget.

Myndigheten sätter stor vikt vid medarbetarnas fortbildning, både individuellt och som grupp. Ett axplock av det som olika medarbetare på myndigheten deltagit i under året:

- Årets gemensamma fortbildningsaktivitet för hela kansliet var en kanslikonferens förlagt till Sigtunastiftelsen i Sigtuna. Där togs den statliga värdegrunden, mediefrågor, mänskliga rättigheter och religionsfrihet speciellt upp.
- I mindre grupper har studiebesök gjorts i Makedonien och Iran.
- Besök i England kring frågor rörande forskning kring hinduism i Europa.
- Forum for Muslim Thinking, Friedrich Ebert stiftelse, Berlin.
- Olika kurser/konferenser om juridiska frågor såsom nya förvaltningslagen, GDPR, elektronisk kommunikation, E-legitimation, arbetsrätt, Nordisk kyrkorättskonferens (Helsingfors).
- Olika seminarier rörande religion och samhälle vid bland annat Centrum för religion och samhälle (Uppsala univ), Södertörn högskola.
- Kurs om MR-frågor vid Uppsala universitet (regeringsuppdrag), MR seminarier.
- Kurs vid Enskilda högskolan i Bromma om Introduction to Eastern Christian Ecclesiology.
- Regeringskansliets ledarskapsseminarier
- Arkivfrågor
- Grundkurs i samhällsskydd och beredskap (MSB), försvarsmaktens kommunikationssystem, religiös extremism (Integrationsforum), Hederskultur (Integrationsforum), Nordic Safe Cities session Stop Youth Violence (Kristiansand), Nordic Conference om Violent Extremism (OSLO), OSCE:s konferens i Skopje och Frankfurt om Understanding Hate Crimes Against Muslims.
- European Network for Health Care Chaplaincy consultation i Belgien kring Nurturing spirituality in Healthcare Chaplaincy, fortbildningsdagar för medarbetare inom Andlig vård inom sjukvården, symposium med forskare och praktiker kring olika aspekter kring andlig vård i ett senmodernt och mångreligiöst samhälle.
- Deltagit i olika myndigheters konferenser såsom Levande Historia, Tillitsdelegationen, Jämställdhetsmyndigheten, Delegationen mot segregation.

Sammantaget strävar myndigheten efter balans mellan sin egen kompetens och kompetensen hos sina samverkanspartners, likväl balans mellan egen grundfortbildning och utveckling av var och ens specialistkompetens. Samtidigt eftersträvas också en balans mellan fortbildning hos enskilda medarbetare och en ökad synergieffekt hos medarbetarteamet som kollektiv.

III Finansiell redovisning

III:1 RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	2018	2017
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	15 861	13 304
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	171	143
Intäkter av bidrag		0	806
Summa		16 033	14 253
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-8 991	-6 920
Kostnader för lokaler		-938	-818
Övriga driftkostnader	4	-6 100	-6 508
Finansiella kostnader	5	-4	-6
Avskrivningar och nedskrivningar		0	-2
Summa		-16 033	-14 253
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	1	89 428	84 416
Lämnade bidrag	6	-89 428	-84 416
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

III:2 BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		2	0
Fordringar hos andra myndigheter	7	62	106
Övriga kortfristiga fordringar	8	2	13
Summa		66	119
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	9	180	255
Summa		180	255
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	10	756	367
Summa		756	367
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		525	1 058
Summa		525	1 058
SUMMA TILLGÅNGAR		1 527	1 798
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	11	0	0
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
Summa		0	0
Avsättningar			
Övriga avsättningar	12	16	0
Summa		16	0
Skulder m.m.			
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	13	318	253
Leverantörsskulder		192	465
Övriga kortfristiga skulder	14	177	290
Summa		687	1 008
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	15	823	747
Oförbrukade bidrag	16	0	43
Summa		823	790
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		1 527	1 798

III:3 ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)	Ing. över- förings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Omdispo- nerade anslags- belopp	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp	
Not								
Uo 1 6:1 Ramanslag								
Allmänna val och demokrati								
ap.13 Valdeltagande - SST	17	0	700	0	0	700	-700	0
ap.17 Säkerhetsme- del	18	0	10 000	5 000	0	15 000	-9 242	5 758
ap.28 Värna demo- kratin	19	0	2 000	0	0	2 000	-2 000	0
Uo 17 9:1 Ramanslag								
Nämnden för statligt stöd till trossamfund								
ap.1 Nämnden för statligt stöd till tros- samfund	20	-301	12 631	0	0	12 330	-12 671	-340
Uo 17 9:2 Ramanslag								
Stöd till trossamfund								
ap.1 Stöd till trossam- fund	21	6 385	81 919	-3 572	-3 729	81 003	-80 676	327
Summa	6 085	107 250	1 428	-3 729	111 034	-105 289	5 745	

III:4 BESTÄLLNINGSBEMYNDIGANDE

Redovisning av beställningsbemyndigande i årsredovisningen

Anslag/ Anslagsbenämning (tkr)	Not	Tilldelat bemyn- digande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år	
					2019	2020
Uo 17 9:2 Ramanslag Stöd till trossamfund ap.1 Stöd till trossamfund	22	46 000	16 833	10 651 *	8 946 *	1 705
Summa		46 000	16 833	10 651	8 946	1 705

* Totala utestående åtaganden samt utestående åtaganden 2019 inkluderar utestående åtaganden för bidrag för säkerhetshöjande åtgärder om 1 145 tkr. Dessa åtaganden har gjorts enligt de regler som gällt respektive år under 2015-2018, dels enligt Förordning (1999:974) om statsbidrag till trossamfund, dels enligt villkor för anslaget Uo 17 9:2 ap. 1 Stöd till trossamfund i regleringsbrev 2018-02-01. Utbetalda medel för säkerhetshöjande åtgärder har under 2018 i enlighet med villkor under Uo 17 9:2 ap. 1 belastat Uo 1 6:1 Allmänna val och demokrati ap. 17 Säkerhetsmedel. Det är inte reglerat vilket anslag utbetalning av de utestående åtaganden för säkerhetshöjande åtgärder som redovisas ovan ska belasta under 2019.

III:5 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 4 januari. Brytdagen föregående år var den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 20 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter om minst 100 tkr samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 23 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod och sker från den månad tillgången tas i bruk. Bärbara datorer liksom mobiltelefoner och läsplattor kostnadsförs direkt.

Tillämpade avskrivningstider

3 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter Datorer och kringutrustning
5 år	Maskiner och andra tekniska anläggningar Bilar och andra transportmedel
7 år	Inredningsinventarier Övriga inventarier

Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag

	Ersättning i tkr
Direktör Åke Göransson <i>Ledamot i Regeringens råd för kontakt med trossamfunden</i>	1 021
Inga förmåner	

Nämndledamöter / andra styrelseuppdrag

	Ersättning i tkr
Rådet för beslut om statsbidrag till trossamfund	
Januari-december 2018	
Olle Alkholm (L)	20
Cathrine Nygren (S)	2
Mustafa Setkic (L)	7
Toader Doroftei (L)	8
Trudy Fredriksson (L)	7
Annika Wahlund Gunnarsson (S)	1
Staffan Livehed (S)	1
Madeleine Hansson (L) <i>Pingst Förvaltning AB</i> <i>Svenska Arbetsgivaralliansen AB</i>	5

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro	2018	2017
Totalt	3,5%	-
Andel 60 dagar eller mer	-	-
Kvinnor	-	-
Män	-	-
Anställda - 29 år	-	-
Anställda 30 år - 49 år	-	-
Anställda 50 år -	-	-

Sjukfrånvaro för andel 60 dagar eller mer, kvinnor, män, anställda - 29 år, anställda 30 år-49 år och anställda 50 år- lämnas inte eftersom antalet anställda i gruppen är under tio personer samt att uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Noter
(tkr)

Resultaträkning

		2018	2017
Not 1	Intäkter av anslag		
	Intäkter av anslag	15 861	13 304
	Meddel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	89 428	84 416
	Summa	105 289	97 720
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	171	143
	Summa	171	143
Not 3	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	5 724	4 411
	<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	<i>236</i>	<i>190</i>
	Sociala avgifter	2 913	2 241
	Övriga kostnader för personal	354	268
	Summa	8 991	6 920
	Under året har ytterligare två heltidstjänster (tillsvidare) tillsatts samt ½ forskartjänst (tidsbestämd) tillkommit.		
Not 4	Övriga driftkostnader		
	Resor, representation, information	1 420	1 466
	Köp av varor	168	272
	Köp av tjänster	4 512	4 770
	Summa	6 100	6 508
Not 5	Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	4	6
	Summa	4	6
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ.		
Not 6	Lämnade bidrag		
	Organisations- och verksamhetsbidrag	66 447	65 600
	Lokalbidrag	22 981	18 816
	Summa	89 428	84 416

Balansräkning

		2018-12-31	2017-12-31
Not 7	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	62	106
	Summa	62	106
Not 8	Övriga kortfristiga fordringar		
	Fordringar hos anställda	2	13
	Summa	2	13
Not 9	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	180	188
	Övriga förutbetalda kostnader	0	66
	Summa	180	255
Not 10	Avräkning med statsverket		
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	83	103
	Redovisat mot anslag	92 618	87 068
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-92 262	-87 088
	Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	438	84
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	301	-258
	Redovisat mot anslag	12 671	10 652
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-12 631	-10 093
	Fordringar avseende anslag i räntebärande flöde	340	301
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Ingående balans	-17	-14
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	1 047	1 346
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-93 315	-88 437
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	92 262	87 088
	Övriga skulder på statens centralkonto	-23	-17
	Summa Avräkning med statsverket	756	367
Not 11	Myndighetskapital		
	Myndighetskapital saknas och därför redovisas inte någon specifikationstabell.		
Not 12	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	0	23
	Årets förändring	16	-23
	Utgående balans	16	0

Ingen del av avsättningen beräknas nyttjas påföljande år.

Balansräkning

	2018-12-31	2017-12-31
Not 13 Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
Utgående mervärdesskatt	1	0
Arbetsgivaravgifter	176	136
Leverantörsskulder andra myndigheter	140	117
Summa	318	253
Not 14 Övriga kortfristiga skulder		
Personalens källskatt	174	137
Övriga kortfristiga skulder till personalen	4	153
Summa	177	290
Not 15 Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	534	452
Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	82	54
Övriga upplupna kostnader	207	241
Summa	823	747
Not 16 Oförbrukade bidrag		
Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	0	43
Summa	0	43

Anslagsredovisning

Not 17 Uo 1 6:1 ap.13 Valdeltagande - SST

Medlen får användas för att stimulera trossamfundens arbete med informationsinsatser inför de allmänna valen 2018. Villkoren har uppfyllts.

Anslaget är icke räntebärande.

Not 18 Uo 1 6:1 ap.17 Säkerhetsmedel

Medlen får användas av SST för utbetalningar av bidrag till att förbättra säkerheten i församlingens lokaler i enlighet med 12 § 4 i förordning (1999:974) om statsbidrag till trossamfund. Myndigheten för stöd till trossamfund har administrerat bidraget men medlen ligger inte inom egen budget. Villkoren har uppfyllts.

Utbetalda medel för säkerhetshöjande åtgärder har under 2018 i enlighet med villkor under Uo 17 9:2 ap. 1 belastat Uo 1 6:1 Allmänna val och demokrati ap. 17 Säkerhetsmedel.

Anslaget är icke räntebärande.

Not 19 Uo 1 6:1 ap.28 Värna demokratin - SST

SST får enligt sitt regleringsbrev disponera 800 tkr innevarande år för att skapa en utvidgad och fördjupad dialog med trossamfunden i syfte att stimulera arbetet med demokrati och demokratisk medvetenhet. Medlen får även användas för dialog med de trossamfund som vill utveckla sitt arbete för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism genom att stimulera dessa samfunds stöd till ungdomar, föräldrar och anhöriga. Villkoren har uppfyllts.

Vidare får SST använda 800 000 kronor för myndighetens uppdrag med att stärka det interreligiösa arbetet samt genomföra en kompetensinsats för trossamfundsledare. Villkoret har uppfyllts.

Slutligen får SST använda högst 400 000 kronor för medverkan i FOI:s uppdrag att göra kartläggningar och analyser av våldsbejakande extremistisk propaganda, i enlighet med beslut i ärende Ku2016/01373/D och i ärende Ku2016/01622/LS. Villkoret har uppfyllts.

Anslaget är icke räntebärande.

Not 20 Uo 17 9:1 ap.1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Enligt regleringsbrevet disponerar SST en anslagskredit på 378 tkr. Under året har myndigheten utnyttjat 340 tkr av krediten.

Anslaget är räntebärande.

Not 21 Uo 17 9:1 ap.2 Stöd till trossamfund

Enligt regleringsbrevet disponerar SST en anslagskredit på 2 457 tkr. Krediten har inte nyttjats under året.

SST får disponera 2 656 tkr av det ingående överföringsbeloppet, d.v.s. 3% av föregående års tilldelning på 88 542 tkr enligt regleringsbrev.

Av anslaget får högst 25, 50 respektive 75 procent betalas ut före den 1 april, den 1 juli respektive den 1 oktober 2018. Villkoren har uppfyllts.

Anslaget är icke räntebärande.

Not 22 Uo 17 9:2 ap.1 Bemyndiganden för Stöd till trossamfund

Projektbidragen utlyses vanligtvis årligen. Beställningsbemyndigandets indikativa villkor ger möjligheten, men inte kravet, att fördela hela projektbidraget över årsgränsen. Myndigheten kan och ska därför inte sträva efter att hela beloppet per år intecknas.

Totala utestående åtaganden samt utestående åtaganden 2019 inkluderar utestående åtaganden för bidrag för säkerhetshöjande åtgärder om 1 145 tkr. Dessa åtaganden har gjorts enligt de regler som gällt respektive år under 2015-2018, dels enligt Förordning (1999:974) om statsbidrag till trossamfund, dels enligt villkor för anslaget Uo 17 9:2 ap. 1 Stöd till trossamfund i regleringsbrev 2018-02-01.

III:6 SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER

(tkr)	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	26	26	26	75	75
Utnyttjad	0	0	2	7	12
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	695	695	695	695	695
Maximalt utnyttjad	0	0	0	784	970
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	0	0	0	2
Räntekostnader	4	6	6	2	0
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter	171	143	139	44	0
Anslagskredit					
Beviljad					
Uo 17 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	378	303	295	292	616
Utnyttjad					
Uo 17 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	340	301	0	0	424
Beviljad					
Uo 17 9:2 Stöd till trossamfund	2 457	2 757	2 757	2 465	2 330
Utnyttjad					
Uo 17 9:2 Stöd till trossamfund	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande					
Uo 17 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	0	0	258	272	0
Uo 17 9:2 Stöd till trossamfund	327	6 385	4 620	10 463	4 572
Uo 1 6:1.17 Säkerhetsmedel	5 758	0	150	250	0
Bemyndiganden					
Tilldelade	46 000	46 000	46 000	0	0
Summa gjorda åtaganden	10 651	16 833	14 340	0	0
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	10	8	8	8	8
Medelantalet anställda (st)*	12	9	9	8	10
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 619	1 781	1 579	1 308	1 484
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

* I beräkningen av medelantalet anställda 2018 är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.

INTYGANDE

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 2019-02-21

A handwritten signature in blue ink, reading "Åke Göransson". The signature is written in a cursive style with a large initial 'Å'.

/Åke Göransson
Direktör

Bilaga:

- Sammanställning av utbetalda statsbidrag år 2018

Bilaga 1

Genom Myndigheten för stöd till trossamfund utbetalda statsbidrag år 2018

	Organisationsbidrag	Projektbidrag	Projektbidrag	Projektbidrag	Ej inom SST:s budget
Församlingar inom:		<i>Lokalbidrag (byggnation samt anpass för funkt)</i>	<i>Etablerings- bidrag</i>	<i>Särskilt utbild- ningsbidrag</i>	<i>Säkerhetshöj- ande åtgärder samt säk.vakt.</i>
Alevitiska Riksförbundet	319 505				
Anglikanska kyrkan	182 775				
Bibeltrogna Vänner - ELM	-	250 000			
Danska kyrkan	49 000				
Equmeniakyrkan	8 323 893	1 075 455			
Estniska Ev-luth kyrkan	316 763				
Evangeliska Frikyrk	3 480 571	1 866 855	80 000		
Ev Fosterlands-Stiftelsen	2 580 715				
Frälsningsarmén	609 271	200 000			
Gemensamma förs	-	776 113			
Isländska kyrkan	49 000				
Judiska Centralrådet	584 599	748 000			5 257 256
Lettiska Ev-luth kyrkan	90 614				
Mandeiska Sab. Samf.	540 593				
Norska kyrkan	147 837				
Pingströrelsen	7 860 492	4 050 089			
Rom-Katolska kyrkan	6 305 845	891 810			106 380
Sjundedags Adv.samf	259 330				
Sv Alliansmissionen	1 386 672	1 506 000			
Sv Buddh. Samarbetsråd	636 550	651 951	105 000	10 000	
Ungerska Prot kyrkan	348 797				
OÖKER					
- Antiokiska Grek-ort	52 513		50 000		
- Armenisk ap kyrkan	310 296		50 000		
- Bulgarisk ort kyrkan	59 472		335 000		
- Eritreanska ort kyrk	604 775				
- Etiopisk ort kyrkan	302 282				
- Finska ort kyrkan	51 360				
- Georgiska ort kyrkan			25 000		
- Grekisk ort kyrkan	1 565 891		219 053		400 000
- Koptisk ort kyrkan	333 916	112 500			
- Makedonisk ort kyrkan	477 816	122 317			636 290
- Rumänska ort kyrkan	498 554		30 000		
- Ryska ort kyrkan	238 311				
- Ryska ort Moskva patr	102 544				
- Serbisk ort kyrkan	1 654 467	823 096			
- Svenska ort prosteriet	150 649				
-Syrisk ort ställföretr	1 208 690	62 500			240 000
- Syrisk ort kyrkan (ärkest)	1 776 453				172 651
- Östens ass kyrka	552 825				
Isl Samarbetsrådet					
- BIS	560 953	1 261 000			200 000
- FIFS	2 057 213		205 000	30 000	
- IFBS	518 660				
- IKUS	1 094 039		180 000	110 000	1 751 260
- ISS	2 079 113		350 000	10 000	
- SIF	1 436 261		25 000		200 000
- SMF	2 436 744	500 000	200 000	10 000	195 181
Totalt	54 196 618	13 822 231	1 854 053	170 000	9 159 018
Utbildning/administration					83 089

Dessutom har följande verksamhetsbidrag utbetalats:

Bidrag till teologiska institutioner

900 000

Andlig vård inom sjukvården

9 733 224